

ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ОСИГУРАНИКА

ГОВОРНИ АУТОМАТ
0-24h: 0700/017-017
по цени локалног
позива
или: 011/30-60-680

ТЕМА БРОЈА: За новог председника Управног одбора Фонда ПИО изабран Љубисав Орбовић, први човек Савеза самосталних синдиката Србије

НОВИ ПРЕДСЕДНИК УПРАВНОГ ОДБОРА РФ ПИО

ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање

ДИРЕКТОР:

Драгана Калиновић

**ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК:**

Милена Јовановић

РЕДАКЦИЈА:

Булевар уметности бр. 10,
11070 Београд,
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2017-437
факс: 2017-437

**РЕДАКЦИЈА ЗА
ВОЈВОДИНУ:**

Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад
021/487-7754,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail:
miroslav.mekterovic@piovoj.rs

ШТАМПА:

Штампарија Балкан, Инђија

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2017-437

Рукописи и фотографије
се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

Заборављени ритам села

Иако је аутентични одмор на селу високо вреднован, па и традиционалан у многим развијеним земљама, код нас је он дуго (у годинама доброг стандарда) био занемарен и запостављен као „нижи“ облик туризма. Предност су имале неке друге дестинације, а они који су желели да летовање проведу у чистој природи увек су могли да оду код родбине у госте. Од тад су се времена променила – све мање људи себи може да приушти било какав одмор, а камоли на мору или у иностранству, али нема више много ни места где може да се летује бесплатно.

Међутим, један број оних који су остали на селу схватио је да се може живети и од туризма а не само од пољопривреде, односно да то може бити добар допунски посао. Развој сеоског туризма код нас, као организована активност, започео је додуше још пре више од четврт века, али је тек последњих година добио масовнији карактер. Сами зачеци туризма на селу везани су за спонтани покрет туриста који су желели да, макар накратко, побегну из градске вреве у природу и на чист ваздух. У почетку су се њиме бавила само поједина домаћинства, а сада су укључена села са подручју 67 општина у Србији и више од хиљаду домаћинстава. У селима се оснивају туристичка друштва, затим туристички савези општина, а у ову активност укључиле су се и земљорадничке задруге и угоститељско-туристичка привреда.

Познато је да наша земља има изузетно повољне усло-

ве за развој туризма на селу – поред сјајне хране и традиционалног гостопримства, ту је богата и очувана природа, незагађене реке и језера, чист ваздух, блага клима. Све то је странцима невероватно привлачно (има домаћинстава која су угостила туристе из више од 20 различитих земаља), па бисмо и ми могли нешто од њих да научимо.

Сеоски туризам више не подразумева викенде код фамилије и повратак са гепеком пуним тегли са зимницом, већ активан боравак који може да пружи могућност за рекреацију, бављење спортом, организована излете до евентуалних културних и историјских локалитета, до пећина, извора, водопада – ако их има, могућност лова и риболова, јахања, планинарења, брање шумских плодова и лековитог биља, па и пољопривредне радове ако туристи за то покажу интересовање. Собе, куће и станови за одмор који се издају морају да испуњавају прописане санитарно-техничке услове и да буду разврстани у одговарајућу категорију, а важна ставка је и едукација сеоских домаћина за бављење овом активношћу. У оквиру пројекта Уједињених нација, Министарство економије је у протекле две године организовало велики број обука за хиљаду и сто домаћина који желе да се баве туризмом, а теме су биле различите – од прављења менија до састављања буџета.

Понуда места која испуњавају све ове услове је богата – Србија, од Војводине до Старе планине, има десет хиљада кревета у сеоским домаћинствима која се баве туризмом. Њихова цена је углавном врло приступачна, негде се пун пансион може наћи и за 850 динара, али је попуњеност веома слаба и износи свега четири одсто. То говори да су наше предрасуде још јаке и да се старе навике тешко мењају. **М. Ј.**

УПРАВНИ ОДБОР РЕПУБЛИЧКОГ ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ

Љубисав Орбовић нови председник

На седници Управног одбора Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, одржаној 21. јуна, за новог председника једногласно је изабран Љубисав Орбовић, први човек Савеза самосталних синдиката Србије. Досадашња председница Славица Савић је због преласка на нову дужност разрешена чланства у УО РФ ПИО, а на место досадашњег члана др Милорада Мијатовића, који је такође отишао на нову дужност, у Управни одбор је именован Зоран Савић. Нови председник, Љубисав Орбовић, захвалио је након избора члановима УО и навео да током мандата од њих очекује помоћ и сугестије.

Потпредседник Управног одбора РФ ПИО и председник Радне групе за стратешко реструктурирање Фонда, др Славенко Гргуревић, известио је да је Радна група разматрала одлуку Владе Републике Србије од 30. маја ове године о оснивању Специјалне болнице за рехабилитацију „Жубор“ Куршумлија као друштва са ограниченом одговорношћу, и одлуку о оснивању Специјалне болнице за рехабилитацију „Златар“ Нова Варош, такође као друштва

Са последње седнице УО РФ ПИО

са ограниченом одговорношћу. Гргуревић је навео да је Влада Републике Србије у децембру прошле године донела и Закључак којим преузима ненаплаћена потраживања компаније „Дунав осигурање“ а.д.о. од предузећа у реструктурирању.

У информацији коју је Радна група доставила Управном одбору каже се да је поменути одлукама заправо извршено располагање специјалним болницама „Жубор“ и „Златар“ иако судски поступак који је Фонд покренуо ради утврђивања права својине на непокретностима наведених болница још траје. Наиме, Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање је искључиво својим средствима, односно средствима која су обезбеђена од доприноса, изградио обе ове специјалне болнице у циљу реализације програма превенције инвалидности и рехабилитације радника. Реч је, дакле, о улагању генерација запослених. У изградњу „Жубора“ у Куршумлијској бањи уложено је око 17,9 милиона евра, а у „Златар“ у Новој Вароши скоро 38 милиона евра. Да подсетимо, дугорочне мере за побољшање финан-

сијске одрживости Фонда предвиђају и стварање предуслова за приходовање од имовине која је још увек потенцијална а односи се и на специјалне болнице, односно на бањска и климатска лечилишта.

Управни одбор је разматрао информацију и донео одлуку, како је Радна група и предложила, да се о ставу Фонда информише актуелна влада, као и нова када буде формирана. Истовремено, Управни одбор је одлучио да овлашћени пуномоћник Фонда пред Уставним судом Републике Србије покрене поступак оцене законитости поменутог Закључка и одлука Владе Србије, као и да пред надлежним судом затражи доношење привремене мере којом би се забранило свако даље располагање специјалним болницама „Жубор“ и „Златар“ до окончања судских поступака.

Ј. Оцић

Успешна синдикална каријера

Нови председник Управног одбора РФ ПИО, Љубисав Орбовић, рођен је у Београду 1960. године. Синдикалну каријеру је започео као секретар, а затим и председник синдиката београдског „Рекорда“. Касније је био члан Председништва и Већа Савеза синдиката општине Раковица, као и Градског одбора Синдиката хемије и неметала Београда. Био је председник Пододбора прераде гуме и каучука Србије, члан Већа Савеза самосталних синдиката Београда и Србије, као и секретар и председник синдиката хемије и неметала Србије. У два мандата је биран на функцију потпредседника Већа Савеза самосталних синдиката Србије. Био је члан Светског борда синдиката хемије и неметала (SFIR). Члан је Социјално-економског савета Републике Србије, Републичког савета за запошљавање и Савета за европске интеграције. За председника Савеза самосталних синдиката Србији изабран је у септембру 2007. године, а на 14. конгресу, одржаном 27. маја 2010, поново је изабран на ту функцију.

ПОРОДИЧНА ПЕНЗИЈА

Право имају и чланови шире породице

Смисао остваривања права на породичну пензију је материјално обезбеђивање чланова породице преминулог у једној потресној животној ситуацији. Из тог разлога, али и због сложености и специфичности овог дела остваривања права по Закону о ПИО, разговарали смо са Весном Вићентијевић, заменицом директора Филијале за град Београд РФ ПИО и правницом са великим искуством у овој области.

Које су основне поделе дефинисане Законом о ПИО када говоримо о породичној пензији?

– Када је реч о остваривању права на породичну пензију, постоје услови који се односе на умрлог и услови који се односе на будуће кориснике породичне пензије, односно чланове породице. Услови на страни преминуле особе су увек исти, непроменљиви. Дакле, за покојника ти услови подразумевају: минимум пет навршених година стажа осигурања, односно да је испунио услов за инвалидску пензију, или да је био корисник старосне или инвалидске пензије. Ако је смрт узрокована несрећом на послу или професионалним обољењем, Закон не предвиђа никакве услове ни по питању стажа, нити по питању година живота. То су, дакле, константни услови који се не мењају. Што се тиче чланова породице који могу да остваре право на породичну пензију, треба рећи да то могу бити чланови уже и чланови шире породице. Чланови уже породице су брачни друг (удовац или удова), који под одређеним условима може бити разведен, и деца. Чланови шире породице који под одређеним условима могу да остваре то право су отац, мајка, маћеха, очух, усвојилац, браћа, сестре и, како ми правници то кажемо, друга деца, на пример унучи. Чланови шире породице могу да остваре право само ако није било чланова уже породице који су то право остварили, или ако чланови уже породице нису искористили 100 одсто покојникове пензије. Да појасним други случај и примером – ако после смрти остане удова, деца су већ одрасла и завршила школовање, али и мајка покојника испуњава услов за породичну пензију, онда и она може да оствари право на део пензије. У тим случајевима 70 одсто износа пензије прима члан уже породице, у овом случају удова, а од остатка покојникове пензије се одређује породична пензија члану шире

Весна Вићентијевић

породице, односно мајци у овом конкретном примеру.

Што се самог процеса остваривања права тиче, шта утиче на дужину његовог трајања, шта углавном одређује да он буде једноставнији?

– Ако је покојник био пензионер, ситуација је углавном знатно јаснија, постоји већ одређен износ пензије у тренутку смрти који треба да наследи један или више чланова породице. Уколико један члан наслеђује, онда ће му бити исплаћивано 70 одсто износа покојникове пензије, за два члана је тај проценат 80 одсто, за три члана 90 одсто, а за четири и више чланова породице 100 процената, односно у висини пензије преминулог корисника или, ако је у питању осигураник – у висини пензије која би му припала у моменту смрти – наводи Весна Вићентијевић.

То значи да су компликованији поступци када је покојник био осигураник, а да ли такви поступци за остваривање права дуже и трају?

– Запослени у Фонду прво морају да утврде да ли је покојни осигураник у тренутку смрти испуњавао услове које смо навели, а на основу којих се одређује породична пензија. Међутим, та процедура траје, јер да би се правилно утврдила покојникова пензија чланови породице морају да прикупе потребну документацију, што се често искомпликује. Потребно је прво набавити сву радну документацију преминулог, а има пуно детаља у радном веку сваког појединца. Често члан породице не мора да зна сва покојникова кретања у служби и обављању делатности, први пут се среће са тим да треба да оде у бившу радну организацију где је

преминули некад био запослен, у Агенцију за привредне регистре и у Пореску управу, и предузме друге сличне кораке. Све то не иде увек баш тако глатко, често на пример деца не знају где су им родитељи све били осигурани. Зато се такав поступак готово у целисти води по службеној дужности и прилично је дуготрајан јер зависи од многих фактора ван Фонда ПИО. Још ако се, на пример, испостави да је покојник радио у иностранству, најчешће у некој бившој републици СФРЈ, чека се потврда стажа друге земље, на шта ми не можемо много да утичемо.

Да ли постоје начини да се ови проблеми брже премосте како би се ипак у што краћем року материјално обезбедили чланови породице?

– Знамо да су то тешке ситуације и да чланови породице остају без примања. С обзиром на то да је услов ипак најмање пет година стаж осигурања, ми можемо, када утврдимо да покојник има минимум или више од пет година стажа, да привременим решењем одредимо висину породичне пензије и да наставимо даље вођење поступка по службеној дужности. Међутим, није увек најпрактичније по сваку цену доносити привремено решење, посебно ако недостаје много елемената. Проблем је тај што врло лако може да се деси да коначан износ пензије буде нижи од привремено одређеног и да, нажалост, корисник породичне пензије буде у веома незгодном положају да мора да врати део пензије који је неосновано примао. Зато настојимо да утврдимо максимално све или скоро све чињенице од утицаја за одређивање висине породичне пензије.

Које услове Закон предвиђа у текућој години за удову?

– Што се тиче услова за остваривање права удове, ако она у моменту смрти супруга има 45 година, сигурно је да ће када наврши одређене године живота, које Закон предвиђа по календарским годинама, остварити право на породичну пензију. Прецизније, удова којој је супруг преминуо када је имала 45 година, стиче то право ове године ако има 50 година и шест месеци живота. Та граница ће се постепено померати из године у годину, закључно са 2017, када ће услов за удову бити 53 године живота. Удова која није у осигурању, односно незапослена је, не обавља самосталну делатност и није

пољопривредник, може уз децу и пре 45. године да оствари право на породичну пензију. Такође то право има и ако, нажалост, у року од годину дана од смрти супруга постане неспособна за рад. Докле год деца користе право и удова има право као законски старалац да уз дете користи пензију.

Да ли су Изменама и допунама Закона о ПИО, које су ступиле на снагу 1. 1. 2011, предвиђене неке новине када је реч о удовима које остварују право на породичну пензију?

– Новина је да удова, а и остали корисници породичне пензије могу несметано да остварују ово своје право у случајевима када остварују месечну уговорену накнаду нижу од 50 одсто од најниже основнице осигурања запослених у Србији, важеће у моменту уплате доприноса. Од 1. 1. 2012. године ново у Закону је и то да брачни друг професионалног војног лица које је погинуло за време дејстава стиче право на породичну пензију у висини од 100 одсто покојникове пензије без обзира на старосну доб под условом да није поново склопио брак.

С обзиром на то да ћемо за наредни број „Гласа осигураника“ разговарати о условима за остваривање права на породичну пензију који се односе на удова и на децу покојника, и шире о овој те-

ми, да ли има још неких специфичности везаних за удовицу?

– Рекли смо да ако удова у моменту смрти брачног друга има 45 година, свакако ће једног дана имати право на породичну пензију. Закон предвиђа и да удове које у току коришћења пензије уз децу наврше 45 година, дакле нису их имале у моменту смрти супруга, могу да остваре право на породичну пензију када наврше потребне године живота. За коју календарску годину је предвиђен колики број година живота, свако ко је заинтересован може да погледа у табели која се налази на званичном сајту Фонда ПИО, као и на лифлетима којих има у шалтер салама свих филијала – појашњава Весна Вићентијевић.

Јелена Оцић

ЛЕКАРИ ВЕШТАЦИ ФОНДА ПИО
ПРИМЉЕНИ У ЕВРОПСКО УДРУЖЕЊЕ

Још један показатељ стручности

Од 13. до 16. јуна ове године, у италијанском граду Падови, одржан је конгрес Удружења лекара вештака у социјалној заштити и систему пензијског осигурања (EUMASS). Тема конгреса била је „Изазови социјалног осигурања“, а учествовали су предавачи из више од петнаест земаља. Запажену презентацију је, уз одговоре на бројна питања, одржао и др Дика Кајевић, начелник Одељења за медицинско вештачење у Сектору за медицинско вештачење Републичког фонда ПИО. Конгресу је присуствовао и др Милан Авакумовић, начелник Одељења за контролу налаза при истом сектору.

Престижно удружење EUMASS броји више од 20 земаља међу којима је сада и Србија. Наиме, на конгресу у Падови лекари вештаци Фонда ПИО, као још један доказ њихове стручности у обављању изузетно одговорних послова, једногласно су примљени у пуноправно чланство EUMASS-а. Ова организација ради на пројекту ICF-а (интернационална класификација функција), што подразумева униформисање, односно уједначено медицинско вештачење у европским земљама у области пензијског и инвалидског осигурања, без обзира на разлике у законима тих држава. Учешће на конгресу и сам пријем у пуноправно чланство EUMASS-а афирмише целокупан Фонд ПИО и ван граница Србије, чему је допринела и значајна подршка највишег руководства Фонда.

Ј. Оцић

БРОШУРЕ СА КОРИСНИМ ОБАВЕШТЕЊИМА НА СВИМ ШАЛТЕРИМА ФОНДА ПИО

За бољу информисаност грађана

Последњих година очигледан је виши ниво квалитета у комуникацији Фонда ПИО с јавношћу. У настојању да се грађани боље информисају о својим правима и о услугама Фонда, и да што брже и лакше обаве посао због којег су дошли уведен је низ нових облика комуникације са корисницима и сви ти сервиси су добро прихваћени.

Један од начина да се грађани благовремено упознају са својим правима, али и са новинама у раду Фонда су и лифлети – информативне брошуре које могу наћи у свим организационим јединицама РФ ПИО.

Избор садржаја који је обрађен у лифлетима направљен је на основу интересовања грађана, што је евидентирано њиховим задржавањима на одређеној теми на говорном аутомату, кроз питања која постављају електронски или телефоном, као и

на основу закључака референата који раде на правној помоћи становништву. Лифлети су писани јасним и разумљивим језиком, а припремио их је Сектор за односе с јавношћу РФ ПИО, уз стручну подршку надлежних служби.

Ове године је урађено седам типова лифлета у којима су појединачно и детаљно обрађена права на старосну, инвалидску и породичну пензију, права из пензијског и инвалидског осигурања за професионална војна лица, могућност самосталног укључивања у обавезно осигурање (члан 15 Закона о ПИО), али и новчане накнаде (за помоћ и негу другог лица, за телесно оштећење, погребне трошкове, набавку специјалних помагала), као и информација о електронским сервисима на сајту Фонда www.pio.rs који омогућавају увид у податке матичне евиденције за осигуранике (преко пин кода) и проверу М-4К пријаве за послодавце преко веб-сервиса. На лифлетима се налазе и контакт телефони свих филијала Фонда ПИО у Србији.

М. Ј.

Јавна и приватна предузећа на заједничком послу

Ускоро би требало очекивати расписивање тендера за неколико пројеката јавно-приватног партнерства у локалним самоуправама, потврдио је новинарима Ненад Илић, председник владине Комисије за јавно-приватна партнерства Србије. Ово је први пут у новијој српској историји да се неки пројекти реализују између јавних и приватних предузећа. Закон о јавно-приватном партнерству и концесијама усвојен је у новембру прошле године.

Пројекти који се могу реализовати према Закону о јавно-приватном партнерству и за које су заинтересоване локалне самоуправе тичу се организовања међулинијског саобраћаја, изградње гаража, система грејања, као и инсталација телекомуникационе мреже и мини хидроелектрана. Овим пројектима и објектима управљао би јавни сектор, рекао је Ненад Илић на тренингу за новинаре, који је поводом почетка примене овог закона организовала Национална алијанса за локални економски развој (НАЛЕД).

Председник владине комисије за јавно-приватна партнерства и концесије истакао је да је примена поменутог закона у овој области значајна и за преговоре Србије за чланство у ЕУ. Како је нагласио Илић, то је облик улагања који се мора уредити поступком који предвиђају јавне набавке, јер Закон ни у једном случају не омогућава давање концесија или закључење уговора о јавно-приватном партнерству без поступка јавне набавке. У међувремену, односи међу партнерима морају бити тачно и прецизно дефинисани, како у погледу надлежности, тако и у погледу ризика.

Са своје стране, Комисија за јавно-приватно партнерство дужна је да процени сваки предлог пројекта и он може бити реализован само после њеног позитивног мишљења.

Признања Црвеног крста Србије

Поводом Светског дана добровољних давалаца крви, 14. јуна, у Градској кући у Новом Саду одржана је свечаност на којој су уручена признања Црвеног крста Србије седамдесет деветорици добровољних давалаца крви. Међу 25 колектива којима је додељена плакета „Најхуманија средина“ је и Дирекција Покрајинског фонда ПИО, у којој већ дуги низ година делује актив добровољних давалаца крви.

Сремска Митровица: специјализована продавница за дијабетичаре

Друштво за борбу против шећерне болести Сремске Митровице је, уз помоћ Покрајинског секретаријата за здравство, социјалну политику и демографију, отворило специјализовану продавницу и информативно-едукативни центар за дијабетичаре и гојазне особе у овом граду, у Пиварској улици број 6. Тако ће око 5.000 Митровчана оболелих од дијабетеса, као и они који се налазе у преддијабетесном стању, моћи да набаве потребне прехранбене производе и медицинска помагала по ценама које су и до 20 одсто ниже, јер су ослобођени пореза и марже.

Додатна предност је што је у оквиру овог пројекта отворен и едукативни центар, те они којима је то потребно у сваком тренутку могу да добију потребан савет и информације о овој болести, али и да обаве основне провере свог стања. У зависности од добре сарадње ових удружења, ресорног секретаријата и локалних самоуправа, и остала места у Војводини могу учествовати у пројекту, а овакви центри су већ отворени у Зрењанину, Кикинди и Бачкој Паланци.

Крагујевац: грантови за будуће предузетнике

Градским програмом подршке за започињање сопственог бизниса петнаест будућих крагујевачких предузетника добило је бесповратна средства у опреми за разне услужне али и производне делатности у вредности од 200.000 динара. На овогодишњи конкурс за доделу грантова пристигла је 21 пријава, а следећи ће бити расписан већ на јесен, када ће бити додељено још петнаест грантова.

Добитници грантова дужни су да региструју делатност, а сву помоћ ће им пружити Градска управа за привреду. Неки од добитника подстицајних средстава пословну шансу виде у ветеринарским услугама, прању аутомобила и тепиха, као и у кројачким услугама.

Град Крагујевац већ осам година доделом бесповратних средстава подстиче развој предузетништва, посебно код оних који тек почињу сопствени бизнис. За то време из градског буџета издвојена су 34 милиона динара за помоћ незапосленима који желе да започну сопствени посао, а чак шездесет одсто оних који су протеклих година добили бесповратна средства успели су да опстану на тржишту.

Просечна зарада у Србији у мају

Према подацима Републичког завода за статистику, просечна нето зарада у Србији у мају 2012. била је 40.442 динара, што је реално за 5,5 одсто, а номинално за 4,2 одсто мање него у априлу ове године.

Како се наводи у саопштењу Завода, просечна зарада у Србији са порезима и доприносима исплаћена у мају износила је 56.206 динара, и реално је за 5,2 одсто нижа него у претходном месецу, а номинално за 3,9 одсто.

Према подацима РЗС-а, у Србији је просечна овогодишња мајска нето зарада за 10,1 одсто реално, а за 14,4 одсто номинално виша него у истом месецу 2011. Бруто зарада била је реално за 10,3 процента виша него у мају прошле године, а номинално за 14,6 одсто.

Зрењанин: основан први клуб бораца против корупције

У зрењанинском Културном центру 25. јуна је одржана конститутивна Скупштина првог Клуба бораца против корупције у Србији, а према најави Павла Димитријевића, извршног директора Бироа за друштвена истраживања из Београда, такви клубови ће ускоро бити основани и у Нишу, Пожеги и Крагујевцу.

Основни циљ ових клубова је да се грађани, представници невладиних сектора, медији и сви остали који то желе укључе у борбу против корупције у својој средини.

На Скупштини у Зрењанину за чланове председништва Клуба изабрани су Маја Пандуров, новинарка, Зоран Башић, запослен у зрењанинском Дому здравља, и Ливија Хартић, координатор локалног Савета запошљавања.

Данска помаже воћарство југа Србије

На подручју општине Прокупље завршен је семинар за произвођаче воћа из Топличког округа за израду бизнис планова у овој области пољопривреде. Средства за пројекат под називом „Подршка развоју приватног сектора у воћарству југа Србије“ обезбедило је Министарство пољопривреде и локалне самоуправе. Посебан финансијски допринос дала је и Влада Данске, која је за пројекат издвојила 4,5 милиона евра.

Предвиђено је да програм траје до 2014. године, а његов превасходни циљ је развој и унапређење воћарства на југу Србије, прерада и пласман најквалитетнијег воћа, пре свега вишања, шљива, малина, боровница и јагода.

Поред Топличког, програм се реализује и у Нишавском, Јабланичком, Пчињском и Пиротском округу, а један од његових циљева је и јачање одрживог развоја у приватном сектору и повећање воћарске производње.

Средства која произвођачи добију биће намењена за куповину сертификованог садног материјала за подизање нових и повећање старих засада, система за наводњавање, као и за подизање пластеника.

Исплата пензија

Исплата другог дела мајских примања пензионерима из категорије запослених почела је 25. јуна.

Бившим пољопривредницима други део припадности за мај исплаћен је 21. јуна.

Пензионери самосталних делатности примиће целе јунске пензије 3. јула, а војни пензионери 6. јула.

Бесплатни летњи програми за београдске школарце

Секретаријат за спорт и омладину града Београда и током овог летњег распуста суфинанси-

раће бесплатне летње програме за ученике београдских основних и средњих школа. Више од 70 спортских садржаја у оквиру програма 48 спортских организација доступно је свим узрастима од седам до осамнаест година, док је додатних 39 програма за младе намењено ученицима узраста од 14 до 18 година.

У понуди су школе водених спортова, тениса, јахања, кошарке, одбојке, рукомета, различити спортско-рекреативни кампови, као и програми намењени особама са инвалидитетом, док се у оквиру програма у области рада са младима могу наћи веома разноврсне креативне и едукативне радионице.

Детаљније информације о програмима, месту и времену одржавања могу се сазнати на интернет сајту www.beograd.rs, градске актуелности, или путем телефона: 011/715-7544 (спорт) и 715-7507 (омладина).

ПРАВО НА СТАРОСНУ, ИНВАЛИДСКУ И ПОРОДИЧНУ ПЕНЗИЈУ ОСТВАРЕНУ У ФРАНЦУСКОЈ

Изједначена права француских и наших радника

Општа конвенција о социјалном осигурању са Француском први је документ те врсте који је закључен са ФНРЈ, 1950. године, а потом су вршене допуне (новеле) Опште конвенције, и сходно се примењују и на Републику Србију

Пензијским и инвалидским осигурањем се, сагласно међународним уговорима, обезбеђује право на старосну, инвалидску и породичну пензију у земљама које су потписале тај уговор, односно конвенцију. Прву Општу конвенцију о социјалном осигурању некадашња Федеративна Народна Република Југославија потписала је са Француском Републиком 5. јануара 1950. године, са роком важности од 1. априла 1951. Током протеклих више од 60 година, извршено је шест новела Опште конвенције, које се примењују и на Републику Србију.

Општом конвенцијом је предвиђено да се за стицање права из пензијског и инвалидског осигурања сабира стаж осигурања остварен према прописима сваке од држава потписница. То

Велики број наших људи налази се на привременом раду у страним земљама, углавном у државама Европске уније, где остају све до стицања права на пензију. Због тога ћемо у „Гласу осигураника“ подсетити која су законска права осигураника у тим земљама и на који начин се она могу остварити.

у пракси значи да носилац осигурања сваке од земаља потписница утврђује износ пензије према својим прописима као да је цео пензијски стаж остварен у тој земљи. Када се то утврди, онда се утврђује сразмерни део пензије који одговара дужини стажа оствареног у свакој од држава и он се израчунава на основу прописане формуле, где се производ између висине утврђене у проценту од пензијског основа према укупном стажу (П) и број месеци стажа остварен у Србији (ЈС) дели са бројем месеци укупног стажа у обе државе (Србији

и Француској), чиме се добија сразмерни део пензије. Право на сразмерни део пензије може се утврдити само уз услов да остварен стаж у једној држави износи најмање годину дана. Ако је стаж мањи од једне године, право на пензију пада на терет оне државе где је остварен претежни стаж.

Пензијски стаж навршен у обе државе узима се у обзир да би се оценило да ли су испуњени услови код утврђивања права на старосну, инвалидску или породичну пензију. Општом конвенцијом потписаном између Југославије и Француске предвиђено је пра-

во осигураника да захтева једну од две врсте пензија: сразмерну (утврђује се сабирањем стажа осигурања) или самосталну (утврђује се засебно за период пензијског стажа према активним прописима једне од држава у којој је радио, у Француској на основу француског стажа, а у Србији на основу српског стажа). Када се изабере нека од ове две врсте пензија, правило је да се она примењује у обе земље. Подносилац захтева има право да сам изврши избор између сразмерне или самосталне пензије.

Право на пуну старосну пензију стиче се са навршених 65 година живота и 37 година и 6 месеци (150 тромесечја) пензијског стажа. Право на непуну старосну пензију стиче се са навршених 60 година живота и стажом осигурања од најмање једног тромесечја. Право на старосну пензију по основу радне неспособности стиче се са навршених 60 година живота, али само ако утврђена радна неспособност износи две трећине или 66,66 процената.

Ове превремене француске пензије су наравно умањене, а умањење може бити до 75 одсто,

СТАРΟΣНА ПЕНЗИЈА	Пуна старосна пензија	65 година живота	
	Превремена старосна пензија	1. 11. 2011.	1. 9. 2012.
		60 година и 4 месеца живота	60 година и 8 месеци живота
Старосна пензија по основу радне неспособности	1. 11. 2011.	1. 9. 2012.	
	60 година и 4 месеца живота	60 година и 8 месеци живота	
ИНВАЛИДСКА ПЕНЗИЈА	1. Неспособан за привређивање 2. Да је неспособност настала у току трајања осигурања у Француској, односно најкасније 12 месеци по престанку осигурања у Француској		
ПОРОДИЧНА ПЕНЗИЈА	Породичну пензију под одређеним условима могу остварити брачни друг и бивши брачни друг		

што значи да некеме ако има, на пример, 60 година живота и само једно тромесечје стажа осигурања, припада само 25 процената од пуне старосне пензије. Једном изабрана умањена пензија остаје трајно.

Када је реч о инвалидским пензијама, ако је осигураник у моменту наступања инвалидности био осигуран у Француској, онда и инвалидска пензија пада на терет француског носиоца осигурања, односно, ако је био запослен у Србији, онда пада на терет носиоца осигурања у нашој земљи. Осигураник који је остварио право на француску инвалидску пензију може право остварити и у Србији, али ако је то право искористио у Србији, не може га остварити у Француској.

Право на породичну пензију може остварити само брачни друг, уз услов да има 52 године живота, да му је брак (и ако је разведен) трајао најмање две године или да је у браку рођено дете, без обзира на то да ли је у питању удовац или удова. Деца и родитељи нису обухваћени правом на породичну пензију, али деца могу остварити право на ренту (без обзира на узраст и (не)способност за привређивање), када је узрок смрти повреда на раду или професионално обољење.

Може се уживати и лична и породична пензија, а такође се може примати породична пензија и ако се уживалац налази у радном односу. До 2011. године уживалац пензије је губио право на породичну пензију ако поново ступи у брак (ожени се или се уда), а сада то зависи од актуелног имовинског цензуса, односно од прихода оствареног у новој брачној заједници.

Разуме се да се у једном тексту не могу обрадити сви могући случајеви који се сусрећу у пракси, али зато, ако се поступак покреће у Србији, треба знати да је за лица која су радила на територији АП Војводине надлежан Покрајински фонд ПИО у Новом Саду, а за остали део Србије Дирекција РФ ПИО у Београду, у Улици др Александра Костића, бр. 9, где постоји одељење за примену споразума са другим државама, и где се у првом степену одлучује и о праву на тзв. иностране пензије.

Јасмина МекКевит

СКУПШТИНА САВЕЗА ИНВАЛИДА РАДА ВОЈВОДИНЕ

Задовољни постигнутим

Савез инвалида рада Војводине одржао је средином јуна, на Андrevљу, редовну седницу Скупштине којој су присуствовали и Славко Имрић, директор Покрајинског фонда ПИО, Слободан Гамбер, заменик директора Покрајинског фонда, и Милан Ненадић, председник Савеза пензионера Војводине.

Директор Покрајинског фонда, Славко Имрић, истакао је да је направљен велики помак у решавању проблема с којима се инвалиди рада суочавају.

– Најважнији задатак у наредном периоду је решавање питања инвалида рада који су на 50 одсто пензије и то је оно што ћемо покушати ставити на разматрање чим буде могуће. Сматрам да смо направили битан напредак у односима Савеза и општинских организација са покрајинским и локалним органима управе, који са своје позиције могу највише да помогну најугроженијима у овој популацији. Према већ постигнутим споразумима, хуманитарна помоћ за најугроженије

се реализује од маја, али треба бити стрпљив јер је за такве ствари потребно време. Што се тиче институције коју представљам, ми ћемо, као и до сада, бити на услузи и помагаћемо где год је то могуће у решавању ваших проблема – нагласио је Имрић.

Председница Савеза инвалида рада Војводине, Стана Свиларов, изразила је задовољство оним што је постигнуто у првих шест месеци ове године. Током седнице могло се чути да су код

неких општинских организација главни проблеми финансије и неодговарајући пословни простор, али да се, уз бољу сарадњу са локалном управом, и ти проблеми могу решити.

На седници су усвојени извештаји о раду и о материјалном пословању Савеза за 2011. годину, као и Програм и план рада и Финансијски план за ову годину. Усвојена је и одлука о обележавању 3. децембра, Светског дана инвалида.

Д. Корач

ИЗВРШНИ ОДБОР САВЕЗА ПЕНЗИОНЕРА ВОЈВОДИНЕ

Добра сарадња са локалним самоуправама

На седница Извршног одбора Савеза пензионера Војводине, одржаној средином јуна у Новом Саду, чланови су информисани о раду Савеза у првих шест месеци ове године.

Усвојени су извештаји о расподели средстава по финансиј-

ском плану за 2012. годину, о расподели средстава за рехабилитацију и опоравак пензионера у овој години, а прихваћен је и уговор о колективном осигурању од последица несрећног случаја – незгоде са ДДОР-ом, који је у име Савеза потписао

Милан Ненадић, председник Савеза пензионера Војводине. Чланови одбора су информисани и о седници Извршног одбора Савеза пензионера Србије.

На скупу је истакнута добра сарадња локалних власти и општинских организација пензионера, коју би требало наставити зарад очувања материјално-социјалног положаја корисника пензија и социјално најугроженијих пензионера, као и ради бољег функционисања општинских организација и удружења, односно квалитетнијег друштвеног живота најстаријих.

На седници Извршног одбора СПВ председнику Општинске организације Ковин уручен је компјутер са штампачем. То је седма општинска организација у Војводини којој Савез помаже на овакав начин.

Д. Корач

Добра понуда послова

Зрењанинска филијала Националне службе за запошљавање организовала је, у партнерству са Савезом инвалида рада, Удружењем параплегичара Баната, Међуопштинским савезом слепих и слабовидих особа, Удружењем ратних војних инвалида, као и са локалним Саветом за запошљавање и Регионалном привредном комором, други сајам запошљавања ОСИ у овом граду. Особе са инвалидитетом имале су прилику да на овој берзи рада директно конкуришу код осам послодаваца за 34 слободна радна места.

На сајму је поднето око 250 пријава, највише за послове производних радника и трговце. Послодавци ће ове пријаве чувати у својој бази података и користити их у случају потребе за новим радницима још шест месеци након завршетка сајма.

Љиљана Живанов, шеф Одсека за посредовање и планирање каријере у Филијали НСЗ Зрењанина, каже да су током припрема Сајма позивали незапослене ОСИ из региона са жељом да им омогуће инклузију у све

животне, пословне, културне и образовне процесе, док су, с друге стране, послодавци информисали о подстицајним средствима која им нуде у оквиру својих активних мера запошљавања.

Према речима Ласла Тота, председника Локалног савета за запошљавање града Зрењанина, овај сајам је оправдао очекивања, најпре због добрих резултата које је

лањске године постигао у запошљавању ОСИ.

– Жеља нашег Локалног савета је да поможемо да се радно способне особе са инвалидитетом запосле и да тако буду креатори своје судбине. Мислим да ће они зарађујући „свој динар“ на свом радном месту обезбедити држави више новца за помоћ оним особама са инвалидитетом које стварно немају услове да се запосле. Сматрам да наше надлежне институције треба да стимулишу социјално предузетништво да бисмо и на тај начин помогли запошљавање ове категорије људи који теже долазе до радног места – рекао је Тот.

Владимир Панин, потпредседник Организације слепих и слабовидих, изразио је очекивање да ће јавни сектор мало више запошљавати његове колеге. С друге стране, Гордана Етемовић и Стеван Мојсин, особе са инвалидитетом из Зрењанина, изразили су спремност да прихвате и послове ван своје струке ако би им се понудило такво радно место.

М. Мектеровић

ЈАВНИ ПОЗИВ ПОСЛОДАВЦИМА

Младе на радну праксу

Програм „Бизнис младих Србије“, који је покренут као партнерска иницијатива „СМарт колектива“, Ерсте банке и Националне службе за запошљавање, уз подршку УСА-ИД пројекта и Министарства омладине и спорта, расписао је почетком јуна јавни позив послодавцима широм Србије да приме младе на радну праксу. Циљ програма је да се младим људима омогући стицање радног искуства као једног од предуслова за запошљавање, односно да особе до 30. године живота које су стекле средњи, виши или високи степен стручне спреме обаве радну праксу у трајању од два месеца – од 1. августа до 30. септембра ове године.

Право учешћа на овом јавном позиву имали су предузетници и приватна предузећа са седиштем или пословним јединицама на територији Ниша, Меровине, Дољевца, Гаџиног Хана, Лесковца, Новог Сада, Беоцина, Сремских Карловаца,

Темерина, Горњег Милановца, Чачка, Крањева, Врњачке Бачке, Рашке, Суботице, Сомбора и Кањиже. Предност приликом избора имаће послодавци који у наредних шест месеци планирају отварање нових места на позицијама за које буду примали младе на праксу, као и они чији запослени учествују као бизнис ментори младим предузетницима у оквиру програма „Бизнис младих Србије“.

Обавеза сваког послодавца је да на почетку радне праксе практиканту додели стручног ментора који ће дефинисати професионалне вештине које он треба да стекне. С друге стране, „Бизнис младих Србије“ обезбедиће месечну новчану накнаду оним практикантима које предузећа након селекције приме у свој колектив. Програмом је предвиђено да послодавци оцене рад ових младих људи и да им издају уверење о обављеној пракси.

М. М.

Искористите другу шансу

У Србији постоји само 14 школа за основно образовање одраслих, које годишње могу да приме 2.500 полазника. Имајући у виду поражavajuће податке о броју неписмених у нашој земљи којих, како се процењује, има око 350.000, док више од милион становника Србије није завршило основну школу, јасно је да се нешто мора што пре променити. Поред недоступности основног образовања за одрасле због недовољног броја школа, проблем је и што не постоје образовни програми који су одраслима заиста потребни и прилагођени.

Пилот пројекат „Друга шанса“ – Развој система функционалног основног образовања одраслих у Србији покренут је с циљем да се смањи број функционално неписмених у нашој земљи и повећа њихова запошљивост. Пројекат ће деловати на оба ова плана развијањем мреже основних и средњих школа оспособљених за функционално основно образовање одраслих (ФООО), равномерно распоређених по Србији, а које ће примењивати образовни програм прилагођен одраслима у њима примереном контексту.

У овај пројекат Министарства просвете и науке Републике Србије Европска унија је уложила четири милиона евра бесповратне помоћи, а реализује га GOPA Consultants у сарадњи са Европском асоцијацијом за образовање одраслих и организацијом dvv international.

За време трајања пројекта, од 2011. до 2013. године, спровеће се ФООО за 4.000 одраслих старијих од 15 година, без завршене основне школе и стручне оспособљености. У пројекат је укључено око 80 основних и 75 средњих стручних школа, а наставни програм се састоји из три циклуса, од којих први обухвата прва четири разреда основне школе, други покрива

V и VI разред, док у трећи циклус спадају VII и VIII разред, као и обука за једно од 50 понуђених занимања у трајању од три месеца. Свим полазницима ће након завршеног програма бити додељена диплома о завршеном основном образовању и сертификат о стручним компетенцијама.

Нема уџбеника, ни домаћих задатака

Како кажу у „Другој шанси“, током прошле године у првој фази обука школских тимова учествовало је више од 600 директора,

функционалног основног образовања одраслих треба да се припреми као предлог новог облика образовања одраслих и постане део редовног система образовања у Србији.

У складу са карактеристикама и мотивацијом одраслих ученика, програм је практичан, индивидуализован, флексибилан, стално се развија и допуњује, подразумева рад на дневно актуелним темама, па у ФООО нема уџбеника, јер је разноврсност тема и садржаја у програму немогуће сместити у уџбеник. Овај концепт такође не подразумева ни учење, вежбање

прошире и унапреде што је више могуће.

Профил одраслих полазника

У оквиру пројекта „Друга шанса“ спроведено је истраживање о одраслима који су се вратили у школске клупе, са циљем да се дође до података о њиховом статусу и потребама на почетку програма образовања. Истраживање је спроведено на узорку од 500 полазника из 36 основних школа у Србији.

Према резултатима, просечан полазник овог програма има 28 година, незапослен је, завршио је само четири разреда основне школе у коју се сада враћа након 13 година проведених ван система образовања.

Полазници су претежно ромске (49,2 одсто) или српске (35,8 одсто) националности. Број мушкараца и жена готово је изједначен, а највећи број чине млади од 15 до 25 година. Најстарији међу одраслим ученицима има 59, а најмлађи 15 година. Незапослено их је 72,4 одсто, док 67,2 процента нема довољне месечне приходе за живот.

Полазници од програма највише очекују да стекну одређена знања и вештине и да наставе образовање (38,8 одсто), затим да добију или задрже посао (35,8 процента), док је добијање дипломе главна мотивација за 23,2 одсто одраслих ученика. Најтеже је било мотивисати оне пред којима је максималних три године учења, а потенцијалне препреке у завршавању основног образовања полазници виде у евентуалним здравственим проблемима (41,8 одсто), спречености због обавезе да зарађују (22,1), немогућности да плаћају превоз до школе или у непостојању јавног превоза (22,2), док само седам одсто полазника сматра да ништа не може да их спречи у завршавању образовног програма „Друга шанса“.

В. Кадић

Друга шанса
Човек се учи док је жив!
 Бесплатно основно образовање по мери одраслих

Планирам да упишем неку средњу школу.
Душица

Мислим да ћу да створим нешто, да нађем посао и имам парче хлеба за децу.
Весна са ћерком Анитом

Како да кажем мом детету да иде у школу, кад је ја нисам завршио!
Славко

Свиђају ми се стручне обуке, то су супер занимања.
Јагода

Хоћу да се запослим као трговац.
Данијел

Ништа ми није тешко, учим заједно са ћерком.
Силви

Знамо се из детињства. Доживели смо бродолом, али сад имамо другу шансу, много нам је боље.
Никола и Филип

наставника, психолога и андрагошких асистената из 37 школа, у чије је клупе у октобру 2011. поново село 2.700 одраслих. У другој фази, која је тренутно у току, обуке ће проћи школски тимови из 39 школа. До краја пројекта планирано је да се у ФООО укључи укупно 4.000 одраслих полазника, а постоји могућност да тај број буде и већи.

Следеће године, на основу резултата пројекта, концепт

и додатне задатке ван наставе, али се зато од полазника тражи да у школи буду активни – да доносе њима интересантне новинске чланке, вести, огласе, рачуне, као и теме за разговор. Главни задатак наставника није предавање градива и проверавање колико су га полазници усвојили, већ подстицање да покажу шта о појавама којима се програм бави већ знају, да ли су и како та знања користили и да им помогну да их

КУШИЋИ КОД ИВАЊИЦЕ

Интернет на селу

Управа за родну равноправност Министарства рада и социјалне политике и пет општина у Србији потписали су споразум о реализацији пројекта женских интернет клубова на селу. Пројекат „Женски е-клубови“ спроводи се уз донацију Краљевине Шведске, а циљ је да се жене на селу удруже и стекну нова знања и вештине потребне за модерно пословање и тако створе себи боље услове за живот и рад.

По пет жена из Инђије, Ивањице, Краљева, Љубовије и Параћина већ је обучено у Београду за коришћење рачунара и информационалних технологија. Оне ће рачунаре користити за припрему својих веб-презентација, промовисаће своје производе на интернету и повезивати се са другим сличним клубовима, што ће им помоћи у економском оснаживању.

Управа за родну равноправност обезбедила је потребну рачунарску опрему за е-клубове, а невладина организација „Једнаке могућности“ обуку за коришћење инфо-комуникационих технологија и техничку и стручну помоћ након отварања клуба и завршног тренинга. Први сеоски интернет

Промоција пројекта у Ивањици

клуб овог типа отворен је у ивањичком планинском селу Кушићи.

Клуб има четири рачунара, лаптоп и штампач, а смештен је у канцеларији месне заједнице. Међу ангажованим женама има и незапослених које се надају да ће после ове врсте описмењавања имати и веће шансе да нађу неки стални посао.

– Потенцијал жена у Србији није довољно искоришћен, па се зато ми трудимо да променимо то стање. Важно је охрабрити жене да континуирано унапређују знања и ве-

штине, и развијају своје таленте за стваралаштво – рекла је Наталија Мићуновић, директорка Управе за родну равноправност, приликом промоције програма у Ивањици.

Председница Комисије за равноправност полова ивањичке општине, Вера Поповић, каже да ће клуб у Кушићима обучити жене да користе интернет са циљем да село добије и једну задругу, чиме ће се покренути женско задругарство, што ће бити пример осталим местима у ужичком и чачанском крају.

М. Павловић

ПРОКУПЉЕ

Сигурнији дом старих

У Дому за смештај и негу старих у Прокупљу, поучени неким ранијим проблемима и слабостима у обезбеђењу, одлучили су да овај објекат ставе под видео надзор. Дом се иначе налази ван града, па ће овакав вид обезбеђења донети сигурност корисницима.

– Овакав систем обезбеђења знатно ће допринети сигурности свих, а посебно старијих особа – каже директор Дома, Мирослав Спасовић, и додаје да је за уградњу видео надзора средства у висини од 1,5 милиона динара обезбедило Министарство рада и социјалне политике.

Дом за смештај и негу старих у Прокупљу располаже са 150 лежајева и у њему тренутно борави око 130 корисника из свих крајева Србије. **Ж. Димкић**

ПОКЛОН САВЕЗУ СЛЕПИХ ВОЈВОДИНЕ

Рачунарска опрема за снимање звучних књига

Хуманитарна организација Лионс клуб „Неопланта“ Нови Сад организовала је, крајем јуна, акцију опремања студијске кабине за дигитално снимање звучних књига за потребе 3.327 слепих и слабовидних широм Војводине. Обезбеђењем ове специфичне рачунарске опреме за библиотеку Савеза слепих Војводине и увођењем стандардног софтверског система за пословање библиотека, Лионс клуб је помогао да се њен рад значајно организационо унапреди. Библиотека Савеза слепих Војводине налази се у Новом Саду, у Улици Светозара Милетића број 28.

М. М.

Бесплатна физикална рехабилитација у „Меркуру”

Специјалној болници „Меркур” проширено је подручје индикација на физикалну медицину и рехабилитацију. Од укупно 320 умрежених постеља, 250 је одређено за физикалну медицину и рехабилитацију, поред већ умрежених постеља за едукацију оболелих од дијабетеса. Проширено индикационо подручје обухвата неуролошка и реуматска обољења, као и повреде и обољења локомоторног система.

– Ово је плод измене Уредбе о плану мреже здравствених установа, па ће особе са поменутих индикацијама бити лечене о трошку Републичког фонда за здравствено осигурање. Критеријуми за упућивање пацијената

на рехабилитацију су у складу са Правилником и сви они, уз сагласност надлежне лекарске комисије, имају могућност да једном годишње у прописаном трајању

искористе право на физикалну медицину и рехабилитацију – каже др Дејан Станојевић, директор Специјалне болнице „Меркур” у Врњачкој Бањи.

У специјалној болници „Меркур” подсећају да су оболели од дијабетеса и до сада били упућивани на рехабилитацију у ову здравствену установу под условима и на начин прописан Правилником за превенцију настанка компликација шећерне болести.

Предност програма рехабилитације у овој установи је лечење уз благотворно дејство лековитих минералних вода, прегледе физијатра и интернисте, затим физикалне процедуре које се спроводе на најсавременијим медицинским апаратима, уз надзор физиотерапеута, и удобан и комфоран смештај.

Д. Ивановић

КРАГУЈЕВАЦ

Отворено прихватилиште за стара лица

У Геронтолошком центру у Крагујевцу отворено је Прихватилиште за одрасла и старија лица. У оквиру овог пројекта, за који је из републичког буџета издвојено више од девет и по милиона динара, реновиран је и проширен Центар за дневни боравак старих који у оквиру Геронтолошког центра постоји већ десет година.

Прихватилиште је намењено привременом збрињавању бескућника и других социјално угрожених старијих особа и може да прими шест лица. Ово је нова услуга коју ће Геронтолошки центар, који ове године обележава пола века постојања, моћи да пружи најугроженијим Крагујевчанима.

М. Сантрач

Кухиње света

Далматински кромпир

Време припреме: 40 минута

Састојци: килограм кромпира, 3-4 парадајза, 3-4 чена белог лука, 2-3 кашике маслиновог уља, зачинско биље, першун, 100 гр пармезана.

Начин припреме: Кромпир опрати и у љусци кувати око 20 минута. Бели лук исецкати, додати разно зачинско биље и уље и све измешати. Кувани кромпир очистити и исећи на колутове, као и парадајз. Подмазати посуду у којој ће се пећи, па ређати

ред кромпира, ред парадајза. Све прелити припремљеним умаком. Пећи на 200 степени, 15-20 минута. На крају посути сецканим першуном и ренданим пармезаном.

Индијско поврће са каријем

Време припреме: 45 минута

Састојци: 600 гр кромпира, 400 гр целера, 400 гр купуса, два чена белог лука, 20 г ђумбира, две кашике лешника, две кашике карија, кашика кима, две кашике уља, 500 мл супе од поврћа, два манга, 150 мл јогурта.

Начин припреме: Кромпир и целер очистити и исећи на коцке. Купус такође. Бели лук исецкати, а лешник исећи. На уљу издинстати бели лук, па додати кромпир, целер, купус и све зачине. Сипати супу и кувати око 10 минута. Манго исећи на коцке, додати у поврће и кувати још пет минута. Пред сервирање додати јогурт и посути лешником.

Напомена: Ово јело се обично служи уз пиринач.

Македонска овчетина

Време припреме: 40 минута

Састојци: килограм овчијих ребара, три главице црног лука, три парадајза, три зелене паприке, 150 гр рибаног качкаваља, уље, со, бибер.

Начин припреме: Ребра исећи на мање комаде. У тигању на уљу пржити ребра са сваке стране око 10 минута. Лук, парадајз, паприку исећи на ситније комаде, посолити и побиберити. Поврће ставити на тацну, а на то поређати печена ребарца и обилно их посути качкаваљем. Одмах служити.

Грчко јело од тиквица

Време припреме: 30 минута

Састојци: килограм тиквица, три главице црног лука, два чена белог лука, 250 гр свињског филеа, 700 гр парадајза, 100 мл сувог црног вина, со, бибер, мешавина зачинског биља, маслиново уље.

Начин припреме: Тиквице очистити и исећи на режњеве, црни и бели лук исецкати ситно. Месо исећи на коцке. На две кашике уља пржити месо и лук, уз стално мешање, око пет минута. Парадајз опра-

ти и ситније исецкати, па га додати месо, као и исечене тиквице. Додати вино, со, бибер, зачине, и лагано кувати још око 25 минута.

Припремила: Софија Доминиковић

Мексичка летња тортиља

Време припреме: 20 минута

Састојци: четири тортиље, два парадајза, жута паприка, четири већа листа салате, 100 гр фете, 100 гр мешаних клица, авокадо, пола лимуна, чен белог лука, 200 мл густог јогурта, со, чили, две кашике печеног сусама.

Начин припреме: Поврће опрати. Парадајз и паприку ситно исецкати, а салату исећи на траке. Авокадо очистити, преполовити и извадити коштицу, исећи на кришке и попрскати соком лимуна. Бели лук изгњечити и помешати са авокадом и јогуртом. Додати со и чили. Авокадо крем распоредити на тортиље, додати поврће, салату, фету, опране и осушене клице и сусам. Увити у палачинку.

РАЧУНАЈТЕ НА РАЧУНАРЕ

Интернет (7)

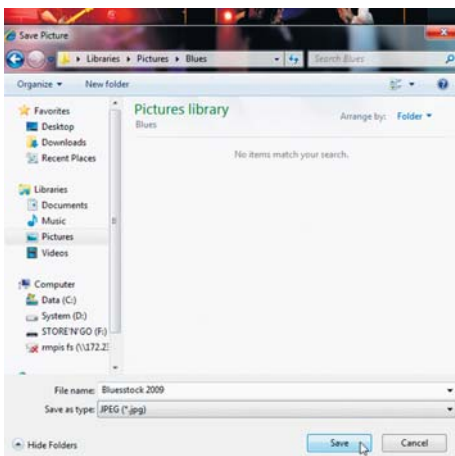
Смештање интернет странице на рачунар

Уколико желимо копију неке странице или уколико она има много текста, па желимо да је читамо из више пута, страницу ћемо једноставно да сачувамо на хард диску. Поступак је следећи:

1. када се налазимо на страници коју желимо да снимимо, кликнемо на опцију **File** у траци падајућих менија;
2. кликнемо на опцију **Save As**;
3. на екрану ће се појавити прозор **Save Webpage**;
4. рачунар нам нуди листу **Libraries**;
5. изаберемо неку библиотеку (**Documents**, **Pictures**, **Music**, **Videos**), па уђемо у фолдер у коме желимо да сачувамо страницу;
6. у поље **File name** упишемо име будућег фајла – будуће копије интернет странице;
7. кликнемо на дугме **Save**.

Смештање слике са интернет презентације на рачунар

Уколико нам је потребна нека фотографија са презентације коју смо посетили, можемо је сачувати на хард диску. Поступак је следећи:

1. десним тастером кликнемо на жељену фотографију;
2. кликнемо на опцију **Save Picture As**;

3. на екрану ће се појавити прозор **Save Picture**;

4. рачунар нам нуди листу **Libraries** и библиотеку **Pictures**, па уђемо у фолдер у коме желимо да сачувамо слику;

5. у поље **File name** упишемо назив фотографије (уколико нисмо задовољни понуђеним називом);

6. кликнемо на дугме **Save**.

Download

Ако са интернета снимамо неки програм или мп3 песму, поступак је сличан:

1. пронађемо презентацију која дозвољава легално преузимање програма или мп3 песама (нпр. www.download.com, www.shareware.com, www.snapfiles.com);

2. пронађемо песму или програм који нам је потребан;

3. кликнемо на **Begin Download**, **Download Now** или само **Download** (у зависности од начина на који презентација представља могућност преузимања);

4. преузимање ће почети аутоматски;

5. уколико преузимање није аутоматски стартовало, кликнемо десним тастером на исти линк;

6. изаберемо опцију **Save Target As**;

7. на екрану ће се појавити прозор **Save As**;

8. рачунар нам нуди листу **Libraries** и најчешће библиотеку **Downloads**, што је логично јер скидамо програме;

9. у пољу **File name** оставимо понуђено име програма или музичког записа, или га променимо уколико желимо, затим кликнемо на дугме **Save**;

10. док преузимање са интернета траје, у новоотвореном прозору приказиваће се преостало време до краја преузимања.

Употреба брзог табулатора

Ако желимо да отворимо више интернет страница на екрану, а да нам све буду једнако доступне, можемо да искористимо предности брзог табулатора (**Quick Tabs**) који се налази на командној траци. Поступак је:

1. учитамо страницу коју смо желели;
2. кликнемо на икону **New Tab** на командној траци;
3. на екрану ће се отворити нови прозор, такозвани таб, и у њему можемо укуцати адресу нове странице чији садржај желимо да погледамо;

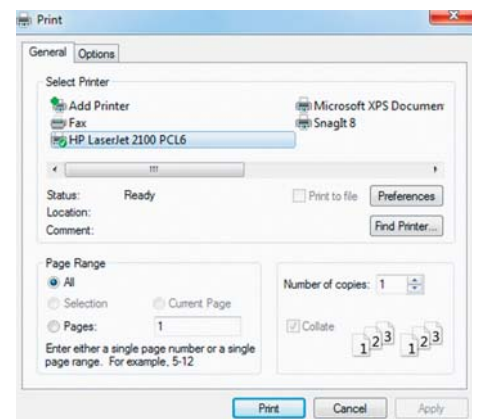
4. кораке 2 и 3 можемо да поновимо више пута у зависности од тога колико истовремено учитаних страница желимо да имамо;

5. након отварања више табова, у командној траци појавиће се нова икона (**Quick Tabs**). Када кликнемо на њу или на стрелицу поред, на екрану ће се појавити визуелни приказ тренутно учитаних интернет страница или листа њихових адреса. Ово омогућава брз и једноставан прелазак с једне учитане странице на другу тако што кликнемо на жељену страницу или интернет адресу и у главном панелу биће тренутно приказан садржај одабране странице;

6. прелазак са једне на другу страницу можемо да урадимо онолико пута колико нам је то потребно;

7. странице затварамо кликом на дугме **Close Tab (x)** на картону који представља одговарајућу интернет страницу.

Штампање интернет странице

Ако желимо да одштампамо цео садржај неке интернет странице, морамо да будемо врло обазриви. Наиме, интернет странице немају формат. Оне могу бити много веће од формата папира на коме штампа наш штампач. Могу бити веома дугачке и веома широке, са много слика и боја. Због тога се ретко и штампају. Изузетак је ако на страници постоји линк под називом „Верзија за штампу“ или на енглеском **Printer friendly**. Тада, пратећи тај линк, долазимо до скраћене верзије учитане странице коју можемо да одштампамо. У том случају поступак је следећи:

1. учитамо страницу која је припремљена за штампање (**Printer friendly**);
2. кликнемо на **File menu**, па на опцију **Print**;
3. подесимо параметре штампе (штампа у боји или не, формат папира, оријентација папира итд.);
4. кликнемо на дугме **Print**.

Предраг Јовановић
Наставиће се

ЗАПОШЉАВАЊЕ ОСОБА СА МЕНТАЛНИМ ИНВАЛИДИТЕТОМ

Јача сарадња цивилног и бизнис сектора

Пројекат под називом „Уједињени у акцији: запошљавање особа са инвалидитетом кроз јавно/приватно партнерство“, који је подржала ЕУ у оквиру пројекта „Подршка цивилном друштву“, и девет одржаних радионица омогућили су да особе са менталним инвалидитетом постану видљиве и друштвено корисне. Истовремено, у току тог процеса њихови родитељи или старатељи, као и представници локалне самоуправе, имали су прилику да се сретну и размене искуства. Закључак је да је неопходна јача сарадња цивилног, јавног и бизнис сектора, добро осмишљени квалитетни сервис и услуге за ове особе, али и промена правне регулативе.

Учесници пројекта, међу којима су: Иницијатива за права особа са менталним инвалидитетом (МДРИ-С), Балкански фонд за локалне иницијативе, удружења родитеља, београдска општина Звездара, као и градови Параћин, Лесковац и Зајечар, закључили су да је запошљавање особа са сметњама у менталном развоју „скоро немогуће“. Наиме, постојећи закони њих практично изједначавају са особама млађим од 15 година, за које није предвиђен рад. Зато је важно, кажу учесници пројекта, окупљање читаве друштвене заједнице, да би се у јавно-приватном партнерству обезбедили услови за њихово запошљавање. Уз све то неопходно је успоставити правни

оквир и истовремено промовисати социјално предузетништво.

Аница Спасов, представница Удружења „Наша кућа“ за подршку особама са менталним инвалидитетом, и сама мајка таквог детета, каже да се и поред предрасуда може направити амбијент који би негативне улоге претворио у позитивне, при чему запошљавање може много да помогне. Као пример добре праксе она наводи запошљавање особа са инвалидитетом на производњи папирних кеса и „Кухињу на точковима“ на општини Звездара.

– После првих плата ти млади људи су се променили, почели да штеде, планирају будућност. Променио се њихов однос према стварности. Одједном су они сада неке могли да помогну, шаљући оброк на кућну адресу, у папирној кеси коју су сами произвели, путем „кухиње на точковима“ – каже Аница Спасов.

Она подсећа да ти младићи и девојке не умеју да рачунају, али су зато за своје фискалне кесе добили одговарајуће програме који им омогућују да наплате услуге и тако зараде плату. Обезбеђивањем да ти млади људи како-тако привређују омогућава се и „умрежавање“ њихових родитеља који су најчешће препуштени сами себи.

Драган Југовић, координатор дневног боравка „Дуга“ за особе ометене у развоју, у Лесковцу, каже да у том граду има вео-

Основан инфо центар

Да би се информације и примери добре праксе о запошљавању особа са инвалидитетом прошириле, основан је инфо центар. Он пружа заинтересованим организацијама и појединцима могућност умрежавања свих актера у развоју социјалног предузетништва, као једног од облика њиховог запошљавања. Удружење „Наша кућа“ за подршку особама ометеним у развоју налази се у Београду, у Долењској улици бр. 4а. Информације се могу добити на број 011/2888-084 или на сајту www.nasakuca.org.

ма мало услуга за ове особе упркос лепом простору који поседују, па су се родитељи сами удружили.

– Не постоји план локалне самоуправе за запошљавање ове деце и то је стари проблем. Некада су у Лесковцу постојале две фабрике које су запошљавале управо овакве особе, од којих је једна била при школи „11. октобар“ и бавила се производњом таблица за аутомобиле. С временом се она угасила, а сада се у оквиру дневног боравка, у сарадњи са компанијом „Активис“, развија еколошки програм да се једно брдо у околини града припреми за будуће излетиште. На томе раде особе ометене у развоју, за које се спрема и радионица за ситоштампу – каже Југовић.

Љ. Миленковић

ВРЊАЧКА БАЊА

УРДОР изграђује игралиште

Удружење родитеља деце ометене у развоју из Врњачке Бање – УРДОР поднело је Балканском фонду за локалне иницијативе пројекат под називом „Другачији па шта“. Пројекат је одобрен и добијена су средства за уређење мини игралишта у оквиру удружења, које ће корисницима свакако много значити.

Сви чланови удружења и деца раде на уређењу игралишта, садње цвећа, на улепшавању простора у коме проводе време у дружењу и разним актив-

ностима. Саде саднице, које су делом и сами купили, на игралишту се постављају љуљашке, вртешке и кош, а ускоро ће стићи и баштенске фигуре и фонтана које ће улепшати овај простор. Један кутак у дворишту биће уређен и за родитеље.

Циљ свега овога, како кажу у удружењу, јесте да деца са сметњама у развоју проводе више времена са децом која немају тих проблема јер је суштина у томе да схватимо да сва деца имају исте потребе.

Д. Ивановић

Европа може да сведе загађење ваздуха на минимум, али тиме неће ништа постићи, јер главни загађивачи нису у њој. Зато нам преостаје да се прилагодимо климатским променама и припремимо за очување здравља грађана, рекао је др Слободан Тошовић, директор Градског завода за јавно здравље Београда, отварајући дводневну регионалну радионицу о климатским променама и њиховом утицају на људско здравље. Циљ радионице је подизање свести и јачање капацитета шире јавности у измењеним климатским условима.

– Долазиће до великих топлотних таласа и пораста температура на глобалном нивоу. Услед тога настајаће и велике суше, па је неопходно припремити здравствене системе на те услове – истакао је Петер Ванденхејзел, руководилац пројекта ЕУ „Climate-TRAP“, у оквиру којег је одржана поменута радионица. Ванденхејзел је истакао да овај пројекат помаже у проценама неопходних активности да се јавно здравље припреми за тај процес, јер су анализе показале да је за време топлотних таласа повећана смртност становништва, али и да адекватна припрема може смањити негативне ефекте.

– Видећемо да ли нам је потребно повећање броја здравствених радника и у којим областима, јер су у Европи примећене до сада незабележене врсте комараца.

Припрема смањује негативне ефекте

Очекује се и пораст инфективних обољења које они преносе – рекао је он.

По речима Снежане Марковић Бесарабић, заменице директора Градског завода за јавно здравље Београда, у Србији су веома заступљене респираторне болести које су повезане са променом климе и оне највише угрожавају старије особе и децу са наследним болестима. Она је нагласила да ће мрежа Завода радити на превентиви, наводећи да су већ отворени телефони путем којих грађани могу да траже савете о понашању током временских непогода.

– Институту и заводу тек треба да се припреме за нове врсте болести, које ће уследити са наглим климатским променама. Завод за биомедицинску екологију прати појаву штетних инсеката и микроорганизама у урбаним срединама, али сви сектори треба да буду укључени у праћење промена у тим срединама – нагласила је др Бесарабић, и додала да Агенција за животну средину Србије прати биогени полен, а закључци до којих дође могу служити као упозорење људима у ком простору могу да проводе време ако већ имају дијагностиковану неку болест.

Осврћући се на све чешћу појаву разних врста алергија и све већег броја оних који су подложни тој болести, др Снежана Марковић Бесарабић каже да је то и даље велико и неистражено поље, с обзиром на све већи број супстанци које их изазивају. Те честице налазе се у микро и нано количинама, у храни, ваздуху, води, кућној хемији, и тако се алергени неосетно уносе у организам.

– Наш задатак је да едукујемо људе и да их учимо како да што мање буду изложени токсичним материјама у изузетно малим количинама – закључила је др Бесарабић. **Љиљана Миленковић**

У Србији још више сунца и падавина

Изузетно високе температуре у рано пролеће или натпросечна количина падавина, појаве које нам се дешавају, говоре да се нешто озбиљно догађа у атмосфери. Међународни панел, који прати збивања у атмосфери, закључио је још 2009. године да је дошло до климатских промена и повећања глобалних средњих вредности температуре, које су у неким деловима света довеле до повећања количине падавина, док су у другим, пак, смањене.

У контексту те глобалне слике, Министарство за заштиту животне средине, након темељне

анализе и у сарадњи са другим министарствима и институцијама, објавило је да је и на нашем подручју дошло до пораста температуре за 0,7 степени у односу на 1950. годину.

– Осим тога, дошло се и до кључка, на основу пројекција за период до 2030, да ћемо имати даљи пораст температуре за један степен на нивоу средњих годишњих температура. То истовремено значи да ће доћи и до даљег пораста падавина за пет одсто – каже за „Глас осигураника“ Данијела Божанић из Министарства за заштиту животне средине Србије. Она напомиње

да те пројектоване температуре и падавине неће у свим подручјима Србије бити исте, већ је реч о средњим вредностима.

– Рађене су и пројекције до 2100. године које су показале да ћемо имати пораст температуре за 2,4 до 2,8 степени Целзијуса, што су јако велике вредности. Намера није да се било ко у Србији плаши овим подацима, већ је то позив за прилагођавање новонасталој ситуацији и смањење емисије гасова са ефектом стаклене баште – наглашава Данијела Божанић.

У том смислу, потребно је повећати енергетску ефикасност

објеката за становање у смислу њихове веће изолације, замене прозора и врата ПВЦ или алуминијумском столаријом и слично. То ће подразумевати мању производњу енергената, а самим тим и смањење емисије штетних гасова у атмосферу.

– У области пољопривреде потребно је размишљати о промени вегетационог периода, термина сетве и жетве, као и о промени културе, док би код водних ресурса у систем прилагођавања требало увести наводњавање, али и борбу против поплава – каже Данијела Божанић.

Љ. Миленковић

ЛЕТО У ГРАДУ

Ривијера на асфалту

Седим у лигештулу, на песку, под сунцобраном, пијучкам пиће, слушам музику и уживам, испричала је радио водитељка и пустила да на плус 37 степени замишљамо, све уздишући, лепоту неког спруда одакле се, стекли смо утисак, јављала.

А онда смо схватили да је од пешчане обале далеко колико и ми и да се заправо налази на платоу испред новобеоградског тржног центра „Ушће“, свега неколико метара од једне од најпрометнијих београдских раскрсница.

Од саобраћајне вреве и халабуке била је одељена плавичастим прозачним параваном који је ограђивао цео простор, а са унутрашње стране бојама и лако нанесеним контурама дочаравао неки други и свакако лепши амбијент.

Краткотрајно и макар симболично, Београд се прошлог лета овом малом креацијом придружио све већем броју европских и светских метропола које, без обзира на

географски положај, имају у самом градском језгру жала, са палмама и другим растињем, сламнатим сунцобранима, лежалкама, песком, за опружање и играње, идентично као праве морске плаже, само што су ове вештачке.

Први је ту врсту атракције својим становницима и туристима понудио Париз. Пре тачно десет година, у јулу 2002, саобраћајница уз десну обалу Сене, у дужини од три и по километара, била је затворена за возила, на асфалт нането 180 кубика песка, нанизано 150 жардињера са високим палмама, а на појединим местима разастрти теписи од траве и уређени спортски терени.

Тај урбанистички потез тадашњих градских власти изазвао је праву сензацију, многобројне и сасвим опречне коментаре, чак би се могло рећи да су негативни преовлађивали. Летњи декор града оцењен је као чист промашај и прворазредни кичерај.

Огорчени су били возачи што им је пресечен правац, а генерално и многи Парижани сматрајући да њиховом граду који има све што се пожелети може, нису потребни никакви лажни додаци и имитације да би био још привлачнији.

Догодило се, међутим, нешто што се могло прижељквати, али нико није могао са сигурношћу да предвиди. Кич или не, плажа је испала пун погодак. Људи су масовно похрлили, радним данима у време паузе за ручак или после посла, викендом на цео дан, са децом, на породични провод, допало се и туристима као предах од музејских обилазака, без обзира на то што не постоји могућност освежења у реци, јер купање у Сени није дозвољено, тако да преостају само тушеви и базени.

Успех је био толики да је француска престоница у међувремену добила још две „морске локације“, а садржај богато употпуњен спортским, уметничким, музичким догађајима, дневним и ноћним, и, наравно, свуда уз бесплатан приступ.

Убрзо после Париза вештачке плаже освојиле су и друге велике градове, чак и на другим континентима – Шангај, Монреал, а у Европи Брисел, Беч, Амстердам, Копенхаген, Берлин. На једној од многобројних ранг листа најлепших плажа главни град Немачке заузима прво место са највећом понудом рекреативних, спортских, забавних и угостиољских ужитака на својој реци Шпреји. Епитет највеће плаже унапред је за себе резервисао Лондон где се у његовом југоисточном делу, у Гриничу, у завршници припрема за Олимпијаду, на простору од једног и по хектара приводе крају радови на мегаплажи за пет хиљада људи, са великим бројем пратећих објеката и спортских терена.

Занимљиво је да је цео подухват, од првих париских дана, доживео и статусну метаморфозу. Када је прва плажа била изграђена, најчешћи коментари били су, независно од естетске димензије пројекта, да је то намењено, као замена за море, онима који себи не могу да приуште одлазак на летовање.

Врло брзо се показало да је тај приступ поједностављен и погрешан. Живимо у времену када многи не могу да отпутују не због тога што немају новца, већ зато што немају времена. Уствари, ко данас уопште иде на одмор од месец дана, као што се то некада, бар овде, сматрало уобичајеним? Путује се на мањи број дана, али чешће, а лето траје па траје, тако да су и потребе становника велеграда, без обзира на дубину џепа, све више усмерене и ка ономе што се нуди код куће.

У томе је тајна успеха плажа за које је сасвим прикладно смишљен слоган да јесу вештачке, али је задовољство истинско. Као што је истинита и чињеница да су на нов, модеран и можда мало вицкаст начин допринеле шарму градова, упркос згражању естетика пред призором палми поред Сене.

Д. Драгић

Пензије под стресом

У закључку ОЕЦД-а се каже: кад се изврше све промене, показаће се да је ово било „златно пензионерско доба“

(ОЕЦД), клуб развијених економија који данас окупља 34 државе, средином јуна је објавио најновију анализу „пензијских изгледа“ за своје чланице, која садржи једну добру и неколико лоших вести.

Оно што је добро, то је да ће се до 2050. у просеку живети дуже него данас. Они који сада одлазе у пензију после пуног радног стажа могу да очекују да ће пензијски чек примати 20 година (жене), односно 17 (мушкарци), а то ће се до 2050. померити на 24, односно 20 година. Супер, иако ми још нисмо у том друштву, али за пола века благодети медицине и бољег стандарда ипак ће допрети и до нас, па се можемо надати да, опет у просеку, по дуговечности нећемо много заостати.

Шта је са другом страном те медаље, поменути лошим вестима? Оне, укратко, гласе да у фондовима неће бити довољно новца да се пензије исплаћују толико дуго. Препорука која је из тога проистекла није, међутим, нова и на дневном реду је и у земљама ОЕЦД и у другим земљама: продужити радни век.

„Продужавање радног живота у ситуацији спорог раста и опадајуће радне снаге морало би да обезбеди важан стимуланс економијама у друштвима која старе“, каже се у поменутој анализи.

Док су у многим земљама већ спроведене или најављене реформе које радни век са 65 година продужавају на 67 (то је у средњорочним плановима половине земаља ОЕЦД-а), у опцијај улази и нови „стандард“: да се ради до 70. То је већ нашло места у, на пример, буџетским калкулацијама америчког Конгреса, обелодањеним још у јануару.

– Данашњи шездесетогодишњаци не само да ће живети дуже, него су и здравији. Они могу да буду продуктивни део нашег друштва и нашој економији је потребно да они остану продуктивни – изјавио је амерички експерт за пензије Дон Фуерст.

Извештај је потврдио и оно што се последњих година рапортира из свих крајева света: да су и у ОЕЦД друштву развијених пензије „под стресом“. И то интензивним.

Једина од 34 земље ОЕЦД-а која у периоду од 2007. до 2012. није направила ниједну реформску измену у свом пензијском систему јесте Луксембург, па се може рећи да је то изузетак који потврђује правило. Промене мањих обима извршене су у САД, Ирској, Холандији, Новом Зеланду и Словенији, а у свим другим земљама пензијске реформе биле су суштинске.

Има, додуше, и примера да се неке од нових мера, под притиском јавности и из политичких разлога, обеснажују. Мисли се пре свега на Француску, где је новоизабрани председник, социјалиста Франсоа Оланд, објавио да ће за малобројну категорију запослених границу

за пензионисање са 62 вратити на 60 година и тиме поништити промену за коју се изборио његов претходник Никола Саркози (који је после изборног пораза отишао у политичку пензију, али је наставио да се бави некадашњим занимањем, адвокатуром).

Није новост ни идеја која се такође помиње у извештају ОЕЦД-а – да се доба за пензионисање и формално повеже са порастом дуговечности, што је већ најављено у Данској и Италији.

Следећа лоша вест из ОЕЦД анализе гласи да ће, због тога што ће се примати дуже, пензије бити мање. Они који данас почињу свој радни век (мисли се на запослене у јавном сектору, код државе) могу да очекују да ће после пуне каријере као пензију примати само половину своје просечне плате. Ако буду желели више, мораће да штеде и мимо званичних доприноса за пензије, у неком од приватних фондова. Да је то исплативо, показује пример 13 земаља у којима су допунске приватне пензије постале законска обавеза и где су очекиване пензије процењене на 60 одсто просека нечије каријерне плате.

ОЕЦД, штавише, сматра да би увођење принудне приватне штедне у ове сврхе било савсим пожељно. То би, истиче се у анализи, било идеално решење да се елиминишу буџетске празнине и обезбеде адекватни бенефити.

– Неопходне су одлучне акције, попут рушења препрека које старијим људима онемогућавају да раде и после традиционалног доба за пензионисање – изјавио је на представљању анализе Енцел Гуриа, генерални секретар ОЕЦД-а. – То је неопходност како би се обезбедило да наша деца и унуци могу да уживају адекватне пензије.

Гуриа је признао да реформе могу да буду непопуларне и болне, поготово у данашње време тесних биланса јавних финансија и ограничених могућности да се олабаве фискалне и монетарне политике.

Једна од важних порука анализе ОЕЦД-а је на неки начин и носталгична: она каже да ће се, због промена коју нису ствар избора него принуде, показати да су данашњи пензионери живели „у златном добу“.

Биће, дакле, горе.

М. Бекин

ЛЕСКОВАЧКИ ГИМНАЗИЈАЛЦИ ОБЕЛЕЖИЛИ 60. ГОДИШЊИЦУ МАТУРЕ

Радост и сузе у осмој деценији

Уз осмех и понеку сузу протекло је дружење и обележавање 60. годишњице матуре гимназијалаца који су лесковачку Гимназију, угледну васпитно-образовну установу, завршили давне 1952. године!

Испред улаза у Гимназију за успомену обављено је убицајено фотографисање са са-

Александар Бердић

дашњом директорком школе Иваном Илић, која је касније извршила и прозивку матураната из 1952. На прозивци у старој гимназији било је двадесет троје некадашњих ученика, који су због овог дружења допутовали из многих крајева Србије, али и из иностранства.

Марислав Стојиљковић, један од организатора сусрета генерације матураната из 1952. године, иначе дугогодишњи судија Округног суда у Лесковцу,

Слика за успомену: генерација гимназијалаца из 1952. године

истиче да је њихова генерација била изузетно успешна јер су током школовања многи стекли звања доктора наука, били лекари, правници, судије, инжењери, професори...

– Ова генерација гимназијалаца после Другог светског рата није имала ни своју зграду, јер је порушена за време савезничког бомбардовања 1944. године, а у првом разреду тзв. реалке било је око 120 ученика – присећа се Стојиљковић.

Стојиљковић посебно истиче да је генерација матураната из 1952. дала осам доктора наука, а међу најпознатијима је доктор правних наука Миодраг Митић, који је био саветник Добрице Ћосића, некадашњег председника Југославије.

– Према нашим подацима, тридесетак матураната живи у Србији, претежно у Београду, али и у бившој Југославији, и у иностранству – наглашава Стојиљковић.

Александар Бердић, који годинама живи у Швајцарској, дошао је у Лесковац само због прославе 60. годишњице матуре.

– Прошло је много година, нисмо се дуго видели и морали смо поново да се представљамо – каже Бердић.

После евоцирања успомена некадашњи гимназијалци, ко-

Марислав Стојиљковић

ји су изгледали задовољно и крепко иако су многи закорачили у девету деценију, обишли су лесковачку цркву, присетили се преминулих пријатеља, школских другова и наставника, и наставили дружење у једном лесковачком ресторану.

– Ако нас здравље буде послужило, бићемо поново заједно на прослави 65. годишњице матуре – поручио је Марислав Стојиљковић.

Данило Коцић

СВРЉИГ – ТРАДИЦИЈА И ТУРИЗАМ

Нек се опет песма поје, нек оживи село моје

Општина Сврљиг, у сарадњи са Културним центром и месним заједницама, покренула је акцију „Нек се опет песма поје, нек оживи село моје“. У оквиру овогодишње манифестације чланови Школе фолклора, под руководством кореографа, Душка Живановића, и оркестар „Варљиво срце“ имали су наступ у селу Грбавче, које је на тај начин обележило своју славу у народу позна-

ту као Благо петак. Манифестација „Нек се опет песма поје, нек оживи село моје“ одржава се од прошле године, а њен циљ је духовно и културно оживљавање села, пошто је општина Сврљиг стратешки опредељена за развој пољопривреде и туризма. Пољопривреда већ има дугу традицију, а туризму предстоји велико спремање туристичких дестинација, укључујући и развој сеоског

туризма уз путни правац према Бабином зубу на Старој планини.

У овој општини у току су славе, преславе, окупљања, богато културно и спортско лето. И на овим манифестацијама житељима сврљижких села дају се додатна упутства како да користе средства општинског Фонда за развој пољопривреде. Обновља се и инфраструктура, путна привреда и спортски објекти, и у те сврхе ове године је издвојено 38 милиона динара, односно 11 одсто општинског буџета.

Према резултатима пописа, број становника у општини Сврљиг се смањило и тренутно у 38 сеоских насеља живи 6.800 житеља, углавном старијих од 65 година. Али, и у старости људи воле да чују фрулу, да заиграју сврљижку руменку, па фолклорна секција при локалном Културном центру и разне музичке групе успешно увесељавају и сеоско становништво.

С. Ћорђевић

Дрина брише границу

Захваљујући споразуму двеју суседних држава, Републике Србије и Босне и Херцеговине, од овог лета туристички бродови и други пловни објекти, после пуне две деценије обуставе пловидби, опет ће по поједностављеној процедури саобраћати на Перућачком језеру, од бране ХЕ „Бајина Башта“ до Вишеграда, и обратно. Договору је посебно погодновало прихватање пројекта под називом „Еврорегија Дрина“ од стране 17 општина из четири државе, уз подршку Европске уније.

Директор Спортско-туристичког центра „Бајина Башта“, Бранко Стевановић, каже да је, после бројних административних перипетија и одлагања, коначно постигнут договор о слободној пловидби акумулационим језером и преласку државне границе. Пре овог договора, због процедуралних разлога, било је немогуће да

Поново узбудљива туристичка путовања

туристичке туре прећу преко границе, а да их не заустави и не контролише погранична полиција.

– Сада је довољно да се пловидба Перућачким језером на релацији Перућац – Вишеград и назад пријави испоставама пограничне полиције у Бајиној Башти или Вишеграду. Ускоро

ће из Перућца кањоном Дрине почети редовно да саобраћа туристички брод „Оморика“, што ће несумњиво бити од великог значаја за развој туризма у целој регији – каже Стевановић.

Успостављањем слободне пловидбе Дрином коначно ће моћи да се оствари замисао о

„чаробном туристичком прстелу“, изузетно атрактивном туристичком програму који подразумева да туристи из Бајине Баште полазе аутобусом, обилазе Дрвенград у Мокрој Гори, затим популарним „ћиром“ путују до Вишеграда, а онда бродом назад до Бајине Баште.

Пловни пут кањоном Дрине, дуг 52 километра, од језера Перућац до Вишеграда, преко граничног подручја Србије и Босне и Херцеговине, кроз пределе изузетне лепоте, поново је отворен за туристичке бродове и остале пловне објекте, а споразум је најбољи доказ да туризам не признаје државне границе. Ово ће свакако допринети бржем туристичком развоју предела око једног од најдубљих и најлепших кањона на свету, са изузетно богатим и ретким биљним и животињским врстама.

М. Павловић

ЕДУКАТИВНИ ИЗЛЕТИ ЗА ОБОЛЕЛЕ ОД ЦЕРЕБРАЛНЕ И ДЕЧЈЕ ПАРАЛИЗЕ

Видели, а и вајали

Војвођанска организација за церебралну и дечју парализу „Сунцокрет“ осмишљава садржаје својих активности тако да оне представљају несвакидашњи доживљај за њене чланове. Едукативни значај је у првом плану, а не изостају ни дружење и договор за нове подухвате. Тако је и посета Сирмијуму и

царској палати у Сремској Митровици била посвећена упознавању историје, а гостопримство им је указало Друштво за церебралну и дечју парализу Сремског округа.

Недавни излет у Кикинду, где је домаћин било Друштво ЦДП Севернобанатског округа, омогућио је да педесетак чла-

Сусрет са репликом мамутице „Кике“

нова из општина Нови Сад, Суботица, Апатин, Тител, Сомбор, Зрењанин, Сремска Митровица и Ковин разгледају атеље Интернационалног симпозијума скулптуре у теракоти „Тера“. Ова уметничка институција је јединствена у свету по томе што вајари у њој стварају дела у великом формату по древном поступку.

Слободан Којић, оснивач и директор „Тере“, упознао је го-

сте са настанком тог уметничког куриозитета који већ 31 годину окупља врхунске вајаре са свих континената, а посетиоци у инвалидским колицима и сами су могли да вајају на овом стецишту светски познатих имена.

Гости су били одушевљени и посетом градском тргу где се, између осталих знаменитости, налази и Народни музеј у чијем дворишту је реплика мамутице „Кике“.

С. Завишић

Разгледање огромног атељеа „Тере“

БРЕКОВО КОД АРИЉА

Поновиле успех

Женска певачка група „Прво зрно сунцокрета“ из села Бреково, код Ариља, убедљиво је освојила прво место на Деветом сабору под називом „Старо певање у Срба“ у Доњој

Победничка певачка група

Сопотници, код Новог Горажда, и тако поновила прошлогодишњи успех. Сабор у Доњој Сопотници једно је од престижнијих окупљања фолклорних ансамбала на територији Републике Српске, па је зато овај успех још значајнији. Посебно признање Брековчанкама је позив да и наредне године учествују на сабору и бране победнички трон.

Традиционална манифестација коју, под покровитељством општине Ново Горажде, успешно организује Српско просветно и културно друштво „Просвета“ из овог места и Православна црквена општина горажданска, окупила је ове године 50 мушких и женских певачких група и инструменталиста. Конкуренција је била веома јака јер су наступиле одабране групе из Србије, Републике Српске и Црне Горе, које успешно негују и чувају од заборавља наше старе изворне песме.

Групи „Прво зрно сунцокрета“ ово је само један од бројних успешних наступа. Зато је и повећано интересовање мештана Брекова свих узраста да учествују у припремању разноврсног програма. **М. П.**

ВРЊАЧКА БАЊА

Распевано пролеће

У Конгресном центру хотела „Звезда“ одржано је традиционално, једанаесто по реду „Распевано пролеће“, фестивал који негује децје стваралаштво и одржава се у десет градова Србије. Такмичење је ревијално, а најбољи по оцени жирија наступају у финалном делу у Панчеву. У Врњачкој Бањи је, у пратњи хорова ОШ „Попински борци“ из Врњачке Бање и ОШ „Бранко Радичевић“ из Вранеша, изведена 21 композиција. **Д. И.**

КРАГУЈЕВАЦ

Спортски сусрети комуналаца

Уручењем пехара и диплома најбољим екипама и такмичарима у појединачним дисциплинама, завршени су деветнаести сусрети комуналаца Шумадије. У конкуренцији комуналних предузећа из Крагујевца, Баточине, Раче, Лапова, Кнића, Тополе и Аранђеловца, укупни победник ове године је екипа крагујевачког ЈКП „Водовод и канализација“. Друго место при-

пало је крагујевачкој „Нискоградњи“, док су трећи били такмичари Спортског центра „Парк“, такође из Крагујевца.

Традиционалне шумадијске радничке спортске игре запослених у комуналној делатности ове године су окупиле више од 400 такмичара. Осим надметања у малим спортовима, ни овог пута нису изостале дисциплине попут механичког и ручног шишања траве, прања коловоза, стенографије и постављања керамичких плочица.

Организатори су најавили да ће за следеће, јубиларне двадесете спортске сусрете радника комуналне делатности увести и нове дисциплине из области којима се баве комунална предузећа. **М. С.**

СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА

Изабран секретар организације

Витомир – Вита Ацић

Досадашњи заменик председника Општинске организације пензионера Смедеревске Паланке, Витомир – Вита Ацић, добио је нову функцију. Наиме, како већ низ година пензионерска организација из града на Јасеници нема секретара, на предлог председника, Слободана Б. Пантића, ове послове ће од сада обављати Ацић.

Једногласну одлуку о томе донели су недавно на својој седници чланови Извршног одбора ове пензионерске организације. Они су изразили наду да ће Витомир Ацић успешно обављати послове секретара, као што је то чинио и као заменик председника паланачких пензионера. **Сл. К.**

ГРОЦКА

Манастирска тура

Грочански пензионери недавно су у неколико наврата обишли више манастира у Србији, Црној Гори и у БиХ. Тродневно путовање, које је за празник Светог Василија организовала Верица Миловановић, одвело их је пут Скадарског језера, Острога и Републике Српске.

Прва станица на путовању био је манастир Св. Никола на Скадарском језеру, а затим манастир Дајбабе на путу за Острог. На Острогу су се Грочани поклонили моштима светог Василија, обишли Цркву пастира Станка и доњи манастир Свете тројице, и две ноћи спавали под ведрим небом.

Из Црне Горе су отишли у БиХ, посетили манастир Пиву, прешли преко чувене Андрићеве ћуприје на Дрини и стигли

до манастира Чајниче. Пензионери кажу да су их свуда лепо примили и дочекали, а истог месеца су стигли да обиђу и манастире Бођани, Ковиљ, Беочин и Ремету, као и Банатски Салаш.

В. М.

АЛЕКСАНДРОВАЦ

Јубиларне награде

Удружење пензионера из Александровца увек је посвећивало пуну пажњу својим члановима и настојало да им пружи не само дужно поштовање, већ и сваку врсту помоћи.

Тако ће и једанаест чланова који у овој години славе 90. рођендан, поред признања добити и јубиларне награде. Нису заборављени ни чланови који у 2012. пуне или су напунили 80 година. Они су бројнији – има их 138, највише из Тулеша и Александровца. Уз жеље да имају лепу старост и дуг живот, сви они ће такође примити и јубиларне награде.

Иначе, најстарији члан жупског удружења пензионера има 98 година.

Ј. П.

ЛОЗНИЦА

Обележен дан УПРУПОЛ-а

Удружење пензионисаних радника унутрашњих послова Лознице (УПРУПОЛ) 14. јуна ове године обележило је свој дан, шестогодишњицу оснивања и рада.

Ово је прва невладина, неполитичка и недобитна организација, односно удружење које је икад регистровано у историји службе унутрашњих послова у Лозници. Циљ удружења је оку-

пљање и дружење пензионисаних радника унутрашњих послова, пружање помоћи најугроженијим члановима, сарадња са другим удружењима широм Србије, организовање излета, другарских сусрета и сл.

Овим поводом одржана је и свечана седница Управног одбора у проширеном саставу на којој је председник Рајко Видић укратко изложио шта је све урађено у протеклих шест година.

Поводом дана УПРУПОЛ-а, у оквиру реализације пројекта остваривања социјално-хуманитарних активности, удружење је за 26 најугроженијих чланова набавило пакете са по 25 кг брашна, пет литара уља, пет килограма шећера и шест килограма детерџента.

Овај пројекат је подржала градска управа Лознице и за ту намену удружењу одобрила донацију од 60.000 динара, што је наишло на веома позитивне реакције чланова.

З. С.

ПИШИТЕ НАМ

Драги читаоци,

Ово је простор намењен Вашим писмима. Пишите нам шта Вам се у нашем и Вашем листу допада, а шта би могло да буде боље, шта бисте волели да прочитате или да саопштите другим читаоцима.

Адреса је Булевар уметности 10, 11070 Београд, или електронском поштом, на glasosiguranika@pio.rs

О паркинг местима за инвалиде

Променом Правилника о одређивању особа које могу остварити право на бесплатно коришћење посебно обележених паркинг места на јавним паркиралиштима града Београда (чл. 9а, Службени лист града Београда, бр. 12/10 и Службени лист града Београда, бр. 51/08 61/09,6/10, 23/10, 32/10 и 54/11) оштећена су стара лица, наиме категорија оних који су инвалидитет стекли услед старости,

и то 100 одсто. Тачније: мој свекар, стар 89 година, прошле године је добио туђу негу и помоћ и о њему се стара супруга стара 80 година, и његов син и ја, као снаја. Зато што не живимо у заједници са њима, а ни возило којим га возимо не води се на њега, рекли су нам да немамо право на инвалидску налепницу. Тражили су да се супруг или ја пријавимо на њихову адресу, што је за нас неприхватљиво јер имамо свој стан. Тако су наши стари родитељи, који без нашег старања и помоћи не могу да иду нигде, осуђени на седење у кући, што је, признаћете, крајње нехумано. За одласке лекару хитна служба нам је рекла да није надлежна. Апелујем на вас да предузмете нешто у вези са овим проблемом старих лица и да се овај пропуст у Правилнику исправи. Ми сад морамо кола да пријавимо на старог и непокретног човека. Претпостављам да вам је јасно колико перипетија имамо око тога.

Срдан поздрав,
Весна Грујић

Некад и сад

Права и дужности родитеља и деце у Краљевини Србији

Члан 36

Под именом лица (особе) узима закон свако човечије створење, било оно тек зачето, или рођено, мало или велико, било разумно или безумно. И сам збор и свезу више лица јединствених у призрењу права која она у заједници имају, сматра закон као једно лице морално, као што је родбина, задруга, општина.

Члан 115

Родитељи, под којима се разумева отац и мати, били они инокосни или задружни, дужни су деци својој бити и хранитељи. Они треба да се старају за њихов живот и њихово

здравље, да их хране и одевају, да им тело снаже и подижу, васпитавају и душевне способности развијају, у закону Божијем обучавају, и науком срце и душу облагорођавају, и у полезном труду придржавају, и тако за срећнији живот приправљају, и основ благостању њиховом положе.

Члан 119

Све трошкове поради издржавања и васпитања деце дужан је поглавито отац носити, а после њега мати, за њом дед и баба од очине стране, а за овима стричеви, а после дед и баба од материне стране и ујаци; осим ако нису у задрузи, у ком случају ако уживају имање у заједници дужан је старешина кућни о снабдевању свију старати се, и после оца сву бригу поглавито носити.

(Грађански законик за Краљевину Србију)

Право на дечији додатак

Дечији додатак у износу од 2.221, 30 динара сада у Србији прима око 400.000 малишана. Укупна издвајања из буџета за новчане накнаде за породице са децом 2011. године износила су око 40 милијарди динара, а близу 10 одсто деце живи испод апсолутне линије сиромаштва.

У 2009. години је 22,1 одсто деце било изложено ризику сиромаштва, а малишани до 14 година и лица старија од 65 година су више изложена сиромаштву од осталих старосних група. Закон предвиђа да дечији додатак остварује један од родитеља, односно старатеља, хранитеља који је држављанин Републике Србије, има пребивалиште на територији Републике Србије и здравствено је осигуран преко Републичког фонда за здравствено осигурање, за прво четворо деце, под условом да о њима непосредно брине од дана поднетог захтева. Деца за коју се остварује право не могу бити старија од 19 година и морају се редовно школовати у установама које су у систему школа Републике Србије. Подносилац захтева и чланови породице не могу поседовати непокретности осим одговарајућег стамбеног простора у коме живе, који не може бити већи од собе по члану домаћинства увећане за још једну собу. Подносилац захтева и чланови домаћинства могу поседовати пољопривредно земљиште које не прелази два хектара по члану домаћинства. Подносилац захтева и чланови породице не могу поседовати новчана и друга ликвидна средства у вредности већој од износа 30 дечијих додатака по члану породице у моменту подношења захтева.

Од утицаја на остваривање права на дечији додатак су приходи остварени у три месеца који претходе месецу подношења захтева. Цензус за остваривање права на дечији додатак је 6.953,18 динара.

Ј. О.

Право на бесплатно бањско лечење

? Љиљана Миловановић, Младеновац: Принуђена сам да вам се обратим за помоћ јер се налазим у веома тешкој ситуацији, и материјалној и здравственој. Рођена сам 5. 8. 1953. године. Имала сам саобраћајну несрећу у којој сам задобила више прелома, контузију мозга, прелом главе, а иначе болујем и од многих других болести (висок притисак, ангина пекторис, реума, астма). Поднела сам захтев за бесплатно бањско лечење, али сам одбијена и поред веома тешког здравственог стања. Ја сам иначе проглашена инвалидом III категорије и живим од 8.500 динара месечно.

Одговор: Уз потпуно разумевање за Ваше здравствено и материјално стање, не можемо удовољити Вашем захтеву за бесплатан боравак у бањи преко Фонда ПИО. Ово из разлога што сте Ви корисник накнаде по чл. 223 или 225 Закона о ПИО у висини 50 одсто инвалидске пензије која би Вам припадала у моменту признавања права. Ово су обично нижи износи, недовољни за издржавање и не представљају пензију већ само накнаду која се признаје инва-

лидима рада који су без своје воље остали без посла. Корисници ове накнаде не могу да као корисници пензија остваре право на бесплатан боравак у бањи или, рецимо, право на најнижи износ пензије. Следеће године, када напуните 60 година живота, обавезно поднесите захтев за остваривање права на старосну пензију, па ако имате најмање 15 година стажа осигурања и стекнете статус пензионера, моћи ћете да остварите сва права као и остали корисници пензије.

Време проведено на бироу и стаж

? Габриела Кереси, Сента: Рођена сам 20. 7. 1955. године. До маја ове године имам укупно 34 године и два месеца радног стажа. Од 1993. до 1995. године радила сам у предузећу које је затворено и радници су упућени на биро за запошљавање на шест месеци, на пола плате. После истека тих шест месеци неким су уписали у радну књижицу шест месеци стажа, а неким нису, као ни мени. Кома би требало да се обратим за одговор? Фонду ПИО сам поднела захтев за израчунавање стажа и добила одговор да он износи 34 године и два месеца, без оних шест месеци са бироа. Ја сам рачунала на тај стаж како бих ове године отишла у пензију.

Одговор: По правилу, требало је од Националне службе за запошљавање да добијете решење у коме би стајало која сте права остваривали за шест месеци евиденције на бироу за запошљавање. Ако сте по том решењу имали право само на накнаду без стажа, онда сте добили само накнаду, ако сте за то време имали право и на накнаду и на стаж, то би та-

кође требало да стоји у решењу. Ако одговор нисте добили од Националне службе за запошљавање у Сенти, потражите га од Покрајинске службе у Новом Саду уз напомену да сте се писаним путем обраћали служби у Сенти. Иначе, слажемо се са Вама да би Вам тај стаж од шест месеци пуно значео за раније остваривање права на пензију.

Војни стаж у републикама бивше СФРЈ

? Србољуб Павловић, Мала Плана Топличка: Рођен сам 1950. године. У септембру 2011. године поднео сам захтев за пензију с обзиром да испуњавам услов од 40 година радног стажа. Међутим, иако сам уредно предао сву потребну документацију, настали су проблеми. Наиме, као активно војно лице провео сам 11 година и 4 месеца у служби и на то ми је урачунат бенефицирани радни стаж што је уписано и у радну књижицу, и укупан стаж износи 14 година 2 месеца и 18 дана. Након напуштања ЈНА, запослио сам се и сада се налазим у радном односу. У октобру 2011. године добио сам допис из Филијале Прокупље да не могу да остварим право на пензију док не стигне потврда из војног пензијског фонда. Доставио сам тражену потврду али ми је тада ре-

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Весна Вићентијевић

Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање

ферент објаснио следеће: пошто сам радио у Македонији од 1969. до 1980. године, признаје ми се стаж од 1973. до 1980. године, а Македонија треба да ми призна стаж од 1969. до 1973. године. Дали је могуће да ми неко подели радни стаж јер у то време војска је била југословенска, а не македонска или српска. Референт ми је рекао да је македонском фонду послат захтев да доставе неке папире и док то не стигне, решење за моју пензију не може да се уради. Молим вас за савет шта даље да радим.

Одговор: Референт који води Ваш поступак у Филијали Прокупље поступио је сасвим исправно када је од македонског фонда затражио потврду стажа навршеног у бившој ЈНА, од 1969. до 1972. године. Ово из разлога што је Споразумом о социјалном осигурању са Македонијом, односно Административним споразумом за примену Споразума, утврђено да стаж навршен у ЈНА активног војног лица у бившој СФРЈ за време до 31. 12. 1972. године пада на терет оне републике на чијој те-

риторији је војни осигураник службовао. Период после тога, односно од 1. 1. 1973. године и даље, пада на терет републике чији је осигураник био држављанин, а у случају двојног држављанства на терет републике на којој осигураник има пребивалиште. Како ви по годинама живота не испуњавате услове за старосну пензију, ако немате утврђен стаж од 40 година, мора се сачекати потврђивање Вашег стажа из Македоније, што је обично дуготрајан поступак.

Право удове на породичну пензију

? С. Стојанов, Босиљград: Супруг ми је преминуо 2005. године, ја сам остала сама са троје деце. Најмлађа ћерка је имала право на породичну пензију до 31. 8. 2010. године јер је била ученица, а од тог дана јој престаје ово право. Имајући у виду да ја сада имам више од 49 година и шест месеци живота, молим да ми одговорите да ли имам сада право на породичну пензију и која документација треба да припремим. Рођена сам 17. 10. 1962. године.

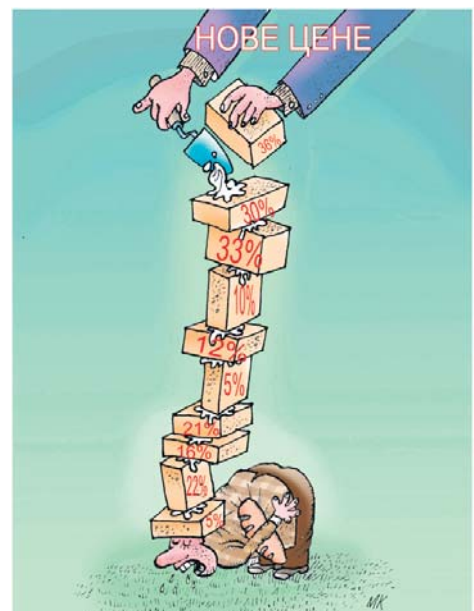
Одговор: Вама је престало право на породичну пензију јер је Ваше дете престало да се школује са 31. 8. 2010. године. Детету које после петнаесте године живота престане да се школује, престаје и право на породичну пензију јер је школовање основ коришћења породичне пензије, а Вама је основ коришћења било родитељско старање о детету које се школује. Из ових разлога је и Вама престало право када је детету. Оно што је важно јесте да сте Ви у моменту престанка права на породичну пензију детету имали више од 45 година живота, тачније имали сте 47 година. Треба знати да се право

на породичну пензију остварује када се наврше прописане године живота које су 2010. године износиле 49 година и 6 месеци. Међутим, како се ова граница подиже за по шест месеци годишње до 2017. године, за 2012. годину та граница износи 50 година и 6 месеци живота, тако да Ви ове године не испуњавате услов за породичну пензију. Наредне, 2013. године, када у октобру навршите 51 годину живота, поднесите захтев за признавање права на породичну пензију. Уз захтев не треба да поднесите нову документацију, јер у досијеу Филијале Врање већ постоји потребна документација.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЛОВЧИЋ	СЛИКА РАЂЕНА НА МАЛТЕРУ	ТРЕЋИ И ДРУГИ САМОГЛАСНИК	ФРАНЦ, МИКРОБИОЛОГ, АНДРЕ	НАШ ФОЛК ПЕВАЧ	НЕМАН, АЖДАЈА	МАРКА ФОТОАПАРАТА	УВОДИТЕЉ ИНОВАЦИЈА
ВРСТА ШОЉИЦА ЗА КАФУ (ТУР)							
ТВРЂАВА У ОБЛИКУ ПОЛУМЕСЕЦА							
ОЗНАКА ШПАНИЈЕ		ДОСТА ЈАКО СТАВЉАЊЕ НА ЕКРАН					
ПРЕДГРАЂЕ ПАРИЗА					ОВДАШЊИ (СКР.)		
ИСТА СЛОВА			БУБУЉИЦА НА КОЖИ ДРАГ, ПОПУЛАРАН		КАЂЕЊЕ		
МИРИС						ОЗНАКА ЗА ТОНУ РАНИЈА ТЕНИС. КРИСТИНА	
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ИМЕ ГЛУМ. НАЗАРИ ИЗВРШНИ БИРО (СКР.)						
ГРАД У ДРЖАВИ МИСИСИПИ У САД					ИСТА СЛОВА НИНОСЛАВ ОДМИЛА		
ИМЕ ПЕВАЧИЦЕ ЈЕВТИЋ							ПРКОС
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	НАЈВИШЕ ТА- ЧКЕ НА НЕБУ ВРЕМЕНСКИ ТЕРМИН						
РАНИЈИ КОМПОЗИТОР, ОСКАР						ОЗНАКА ЗА НЕУТРОН ЖЕНСКО ИМЕ	
ОПЕРАТИВНИ ЦЕНТАР (СКР.)			ВОЈИСЛАВ ОДМИЛА ВРСТА РИСА				
ПРОМАШАЈ					ОСНОВНА ТАРИФА ВАЈАР ИЗ ЕГИПТЕ		
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	МУШКО ИМЕ РЕЖИСЕР, САВА						ТИРАНИЈА
ПАЦ, САЛАМУРА							
ОЗНАКА РЕОМИРА		ПРВО СЛОВО ТЕЛЕФОНСКИ ПОЗИВ		ДАЛМАТ. ЖЕН. ИМЕ РАН. ШАХИСТА, МАКС			
ИЗРАЂИВАЧ МАКЕТА							
ОБЛАСТ У ШПАНИЈИ						ОЗНАКА ЗА ОБИМ ОЗНАКА ЗА АЛТ	
РАНИЈА ФИЛМСКА ГЛУМИЦА, ИРЕНА							

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА: индикат, сеоница, конак, р, осор, за ртс, ман, ав, паст, кабасто, рапир, аљкавац, ниак, ше, авр, кип, ло, сове, и, морал, зрачити, астатин, тир, а, о, играч, раца, ко, италиот

Милеико Косановић

Глас
народа

Ући ћемо у Европску унију. Чим скупимо паре за улазницу.

Кад год се поигра с нама, судбина тријумфује.

Имамо добар маркетинг. Продајемо рог за свећу.

Победа је у нашим рукама. Не знамо шта ћемо са њом.

На митингу су ме убедили да добро живим. А онда сам се вратио кући.

Србија је на правом путу. Тако јављају лутајући репортери.

Глас народа претворио се у урлике.

Криминалци више овде немају шта да траже. Све је већ приватизовано.

Пуни затвори су најбољи пример да се у овој земљи закон поштује.

Од свих норми најлакше испуњавамо – олимпијске.

Непријатељу смо одржали лекцију. Из лепог понашања.

Одабрао сам лекара. Био је једини.

Раде Ђерговић

Брана Николовић

Да ли сте знали ...

– да је Кина већ неколико година водећи произвођач хране у свету? Истовремено, Кина је глобално постала и највеће тржиште прехран-

бених намирница и малопродаје хране, истиснувши с водеће позиције Сједињене Америчке Државе.

– да, према подацима Организације УН за храну и пољопривреду, око трећине укупне количине хране која се годишње произведе у свету пропадне или се бацају?

– да је 2006. Србија са 80.000 тона била водећи произвођач малина у свету? Две године касније редослед се већ проме-

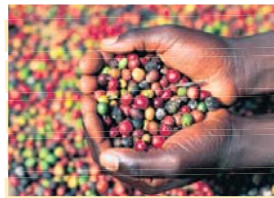
нио – прве су биле САД, Чиле, па Србија и Пољска, све више од 50.000 тона. Ниједна друга држава, рачунајући и Кину, не прелази годишњу производњу од 14.000 тона.

– да је шљива најзаступљенија воћка на овим просторима? СФРЈ је била највећи произвођач шљиве у свету, а Србија 2009. године друга по производњи, иза Кине.

– да је кромпир једна од најраспрострањенијих намирница? Данашњи светски лидер у производњи кромпира је Кина, а производња Кине и Русије представља готово трећину светске производње.

– да је глобално тржиште кукуруза у експанзији јер производња и потрошња у целом свету стално расте? Истовремено, светска потрошња пшенице је у опадању.

– да се у свету годишње попије више од 400 милијарди шољица кафе? Кафа се највише узгаја у Централној и Јужној Америци, а само Бразил и Колумбија покри-

вају 40 одсто светског тржишта, и то кафом најквалитетнијих сорти.

– да би до краја лета на тржишту требало да се појави јестива амбалажа за храну, коју је развио тим научника из Француске? Амбалажа, названа „Викиселс“, има кору која се може опрати и појести или ољуштити и бацити, а кад се баци, природно ће се разградити. Оваква амбалажа, направљена од алги и калцијума, требало би да смањи количину пластичног и другог отпада који загађује планету.

Остатак

Од моје целокупне прошлости остала ми је још само будућност.

Масовно напуштање земље после укидања виза спречиле су плате и пензије.

Нисмо ми толико ван света да би нас мимоишла нека светска криза.

Роди ме, мајко, срећну, па ме баци на буњиште, рече тиква без корена.

Не гризе ме савест. Ни она ме не подноси.

Политика им лежи на срцу, али не леже они нама.

Криминал узима маха. А не оставља ни остало.

Намлатио је пун новчаник млатећи празну сламу.

Није безобразан. Само је ставио маску.

И најнељудскије последице могу бити резултат људског фактора.

Нисмо се најбоље разумели, али је зато наш неспоразум савршен.

Срамота ме да крадем. Определио сам се само за лагање.

Милен Миливојевић

Дејан Паласвић

Будућност

Све је извесније да је будућност неизвесна.

Бирачи мењају мишљење јер немају девизе.

Буџет неће погодити буџе.

У предизборној кампањи је било вербалних деликата који вређају здрав разум.

Комунална служба није поставила контејнере за одбачену храну.

Здравство у Србији је у веома тешком стању. Није прикључено на апарате јер су у квару.

Они што нису добили акције, купују на акцијама.

Пољопривреда је склеротична кичма Србије.

Павле Ађански